

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

**Integrovaný záchranný systém České republiky, jeho participace na
mezinárodních záchranných operacích, a poskytování humanitární
pomoci do zahraničí**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Autor práce:	Bc. Štefan Lovička
Vedoucí práce:	JUDr. Milan Kučera, Ph.D.
Datum odevzdání práce:	7. srpna 2012

Abstrakt

Integrated Rescue System of the Czech Republic (IZS CR), its participation in international rescue operations and providing humanitarian aid abroad

This thesis deals with researching and mapping the humanitarian aid provided to foreign countries and with involving into the international rescue operations of the basic and other components of the Integrated Rescue System of the Czech Republic.

The State Humanitarian Aid of the Czech Republic abroad is performed and financed from the financial means allocated by the government from the state budget into the bound reserve of the General Financial Administration for the given year for the humanitarian aid.

The partial target of the thesis is to submit the complete information about the international rescue missions and providing individual kinds of the humanitarian aid abroad.

The partial goal was to find out the preparedness of the Czech Republic for providing individual kinds of humanitarian aid and to refer to possible drawbacks.

The survey of implemented foreign rescue operations and humanitarian aid was focused on the basic component of IZS CR, taking part in missions abroad most frequently and participating in the largest extent in providing humanitarian aid abroad, i.e. Fire Rescue Service of the Czech Republic (HZS CR) and its departments. Concerning other components of IZS CR, the research focused on the projects of one of the most important and largest non-profit non-governmental organization, ADRA citizen association.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci na téma „Integrovaný záchranný systém České republiky, jeho participace na mezinárodních záchranných operacích a poskytování humanitární pomoci do zahraničí“ vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 7. srpna 2012

.....

Štefan Lovička

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu diplomové práce JUDr. Milanovi Kučerovi, Ph.D., za odborné vedení práce, připomínky, podporu a cenné rady a Mgr. Marii Hluškové, za připomínky a cenné rady při zpracování této diplomové práce. Tato diplomová práce je věnována mé rodině.

Obsah

ÚVOD	9
1. SOUČASNÝ STAV	11
1.1 Integrovaný záchranný systém	12
1.2 Základní složky IZS České republiky	12
1.2.1 Hasičský záchranný sbor České republiky, základní poslání a úkoly	13
1.2.2 Policie České republiky, základní poslání a úkoly	13
1.2.3 Zdravotnická záchranná služba České republiky, základní poslání a úkoly	14
1.2.4 Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, základní poslání a úkoly	16
1.3 Ostatní složky IZS České republiky	17
1.4 Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce	17
1.4.1 Vymezení pojmů	17
1.4.2 Historie poskytování humanitární pomoci a rozvojové spolupráce	18
1.4.3 Humanitární pomoc České republiky	19
1.4.3.1 Humanitární pomoc České republiky do zahraničí	20
1.4.3.2 Zásady a formy humanitární pomoci ČR do zahraničí	21
1.4.3.3 Zásady poskytování pomoci	22
1.4.3.4 Formy pomoci poskytované do zahraničí	23
1.4.3.5 Časové hledisko a trvání pomoci	24
1.5 Postup při vzniku MU a KS v zahraničí	24
1.5.1 Charakteristika činnosti rozhodovacích složek	26
1.5.2 Postup a úkoly příslušných ústředních orgánů státní správy při zajišťování a poskytování humanitární pomoci nebo zapojení do mezinárodních záchranných operací	26
1.5.3 Finanční a materiální zabezpečení systému poskytování pomoci do zahraničí	28
1.6 Národní základna humanitární pomoci	26

1.7 Spolupráce s nevládním sektorem	29
1.8 Zahraniční rozvojová spolupráce	29
1.8.1 <i>Současnost</i>	29
1.8.2 <i>Dvoustranná rozvojová pomoc ČR</i>	31
1.8.3 <i>Mnohostranná rozvojová pomoc</i>	32
1.9 Zapojení ČR do rozvojových aktivit v rámci OSN	33
1.9.1 <i>OSN, historie a vznik</i>	33
1.9.2 <i>Vymezení pojmů</i>	33
1.9.3 <i>Rozvojový program OSN</i>	34
1.9.4 <i>Program OSN pro dobrovolníky</i>	35
1.9.5 <i>Fond OSN pro populaci a rozvoj</i>	35
1.9.6 <i>Program OSN pro životní prostředí</i>	36
1.9.7 <i>Organizace spojených národů pro výživu a zemědělství</i>	36
1.9.8 <i>Světová zdravotnická organizace</i>	36
1.9.9 <i>Organizace OSN pro průmyslový rozvoj</i>	37
1.9.10 <i>Mezinárodní organizace práce</i>	37
1.9.11 <i>Program OSN pro lidská sídla</i>	37
1.9.12 <i>Kancelář OSN pro humanitární pomoc</i>	38
1.9.13 <i>Světový potravinový program</i>	38
1.9.14 <i>Dětský fond OSN</i>	38
1.9.15 <i>Agentura OSN pro pomoc palestinským uprchlíkům</i>	39
1.9.16 <i>Ústřední fond OSN pro reakci na katastrofy</i>	39
1.10 Zapojení ČR do rozvojových aktivit v rámci EU	39
1.11 Zapojení do rozvojových aktivit v rámci OECD	40
1.11.1 <i>Výbor pro rozvojovou pomoc</i>	40
1.11.2 <i>Rozvojové centrum</i>	40
1.12 Česká rozvojová agentura	41
1.13 Rozvojové cíle tisíciletí	42

1.14 Mezinárodní záchranné operace	44
1.14.1 Vzdálenost místa určení	46
1.14.2 Charakter záchranných prací	46
1.14.3 Postup při vysílání záchranných týmů do zahraničí	46
1.14.4 Postup při vysílání záchranných týmů do zahraničí	48
1.15 Historie vyhledávacího a záchranného odřadu	49
1.15.1 Odřad USAR	51
1.15.2 Struktura odřadu USAR	51
1.16 Kynologie v IZS	52
1.17 INSARAG	52
1.17.1 Historie	52
1.18. Legislativa ČR a EU	54
1.18.1 Právní úprava a institucionální zajištění humanitární pomoci ČR do zahraničí ...	54
1.18.2 Legislativa EU	55
1.19 Vybrané NNO	57
1.19.1 Občanské sdružení Adventistická agentura pro pomoc a rozvoj, historie a současnost	57
1.19.2 Úřad Českého červeného kříže, historie a současnost	58
1.19.3 Humanitární jednotky ČČK, historie a současnost	58
1.19.4 Sdružení Česká katolická charita, historie a současnost	59
1.19.5 Obecně prospěšná společnost Člověk v tísni, historie a současnost	60
1.19.6 Maltéžská pomoc, o.p.s, historie a současnost	61
1.19.7 Armáda spásy, historie a současnost	61
2. CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY	63
3. METODIKA	64
4. VÝSLEDKY	66
4.1 Humanitární pomoc ČR do zahraničí v roce 2007.....	66
4.2 Humanitární pomoc ČR do zahraničí v roce 2008	68

4.3 Humanitární pomoc ČR do zahraničí v roce 2009	71
4.4 Humanitární pomoc ČR do zahraničí v roce 2010	75
4.5 Humanitární pomoc ČR do zahraničí v roce 2011	77
4.6. Ostatní složky IZS - Nevládní neziskové organizace	79
4.6.1 ADRA - <i>humanitární pomoc</i>	79
4.6.2 ADRA - <i>Projekty rozvojové spolupráce</i>	84
5. DISKUZE	96
6. ZÁVĚR	103
7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	104
8. KLÍČOVÁ SLOVA	109
9. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	110

ÚVOD

Dlouhá lidská historie zná tradici, kdy lidé v lepší ekonomické situaci pomáhají chudším, a to nejen ve válečném konfliktu, při přírodních katastrofách, ale samozřejmě i v období míru. Tato tradice je stará jako lidstvo samo, ať se jedná o různé druhy katastrof. V této historii lze nalézt dva základní důvody, kdy lidé poskytují druhým pomoc v nouzových situacích. Prvním důvodem jsou důvody náboženské a etické a druhým jsou důvody politické a pragmatické. V současné době přibývá mimořádných událostí, které přináší lidem utrpení a strádání. Jsou to hlavně přírodní katastrofy v podobě záplav, zemětřesení, rozsáhlá období sucha, dále technologické katastrofy jako jsou hlavně jaderné havárie, průmyslové havárie, havárie při převážení nebezpečných látek a v neposlední řadě také velké dopravní havárie. Dále z důvodu jak náboženských, ale i politických se rozmáhají společensko-politické události ve formě různých teroristických útoků, válečných operací a občanských válek.

Pomoc postiženým lidem je poskytována jak v České republice, tak i do zahraničí prostřednictvím humanitárních organizací a složek IZS ČR. Humanitární pomoc je poskytována v co nejkratším čase a na dobu nezbytně nutnou. Prioritou poskytnutí této pomoci je záchrana lidských životů a zajištění základních životních podmínek pro přežití krizových situací. Česká republika poskytuje humanitární pomoc v několika formách. Nejčastěji je poskytována formou materiálního charakteru.

Cílem mé práce je zmapování jednotlivých druhů humanitární pomoci do zahraničí, a to jak základními složkami IZS ČR, tak i ostatními složkami IZS ČR, a dále i participace těchto složek na mezinárodních záchranných operacích. Dle mého názoru bude humanitární pomoc, postupem času více a více aktuální v době průmyslového pokroku a s tím spojenými riziky vzniku větších a závažnějších hrozeb a také i v důsledku náboženských a politických rozdílů. Vybrané téma diplomové práce mě zaujalo i proto, že každý z nás se může ocitnout v situaci, kdy bude závislý na pomoci těch ostatních nebo to bude právě on, kdo bude poskytovat pomoc lidem postiženým krizovou situací. Ve sdělovacích

prostředcích skoro denně slýcháváme o strastech a utrpeních, které postihují lidstvo na této planetě. Myslím si, že jsem si vybral téma, které je hodně zajímavé a aktuální. V práci jsem se snažil shrnout a uvést maximální množství mnou získaných informací na dané téma. Popisuji participaci jednotlivých složek IZS ČR jak při poskytování humanitární pomoci do zahraničí tak i participaci těchto složek na rozvojové spolupráci. Dále uvádím, které subjekty a složky se více věnují poskytování humanitární pomoci, a které se převážně zabývají rozvojovou dlouhodobou spoluprací. Vzhledem ke skutečnosti, že k tomuto tématu není dostatek odborné literatury, využil jsem všech možných dostupných zdrojů, abych získal dostatek materiálu pro zpracování mé diplomové práce.

1. SOUČASNÝ STAV

V současném světě se neustále setkáváme s různými druhy mimořádných událostí, které ohrožují život a zdraví lidí, a to způsobených jak lidskou činností, tak i s katastrofami způsobenými samotnou přírodou. V jednotlivých případech je možné cestou prevence předcházet těmto událostem, ovšem ne vždy jsme schopni vyloučit možnost, že tyto situace nastanou znovu. Vzhledem k těmto okolnostem je důležité, aby v případě vzniku těchto událostí, jsme byli na ně co možno nejlépe připraveni.

Česká republika (dále jen „ČR“) a její zahraniční politika, její součástí je i operační strategie humanitární pomoci, využívá z rozpočtu Ministerstva zahraničních věcí České republiky (dále jen „MZV ČR“) finanční prostředky na základě globálních potřeb humanitární pomoci a přijatých mezinárodních závazků. ČR každoročně poskytuje humanitární pomoc zemím s komplexními humanitárními potřebami. Dle svých současných možností zohledňuje potřeby jednotlivých druhů pomoci a samozřejmě i potřebu prevence katastrof.

V případě realizace humanitární pomoci ČR i nadále usiluje o podporu humanitárních projektů, a to nejen českých, ale i zahraničních nevládních organizací. Pomoc poskytuje v přiměřeném rozsahu se snahou o maximálně efektivního vynaložení poskytnutých prostředků.

Kromě poskytování humanitární pomoci ČR zaměřuje své úsilí i na rozvojovou zahraniční spolupráci, a to se zaměřením na obnovu zemí postižených mimořádnou událostí.

V ČR je akutní humanitární pomoc do zahraniční a rozvojová zahraniční spolupráce zabezpečována státními složkami, které představují krizový management, základní a ostatní složky Integrovaného záchranného systému ČR (dále jen „IZS ČR“). Předmětnou problematikou se zabývá v ČR nejen veřejná správa, ale i některé právnické a podnikající fyzické subjekty.

1.1 Integrovaný záchranný systém

Rostoucí počet každodenních negativních událostí a přírodních a technogenních katastrof, složitost jejich likvidace a stále se zvyšující technická náročnost při jejich likvidaci daly podnět počátkem devadesátých let k úvahám o novém přístupu k jejich rychlému a efektivnímu řešení.⁽⁶⁾

IZS ČR je systém, který zabezpečuje koordinovaný postup záchranných, pohotovostních, odborných a jiných složek orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob při likvidaci havárií, hromadných neštěstí a katastrof, při kterých došlo k hromadnému postižení zdraví, nebo k rozsáhlým ekologickým poškozením a těžkým ztrátám na majetku.^{(12),(39)}

IZS ČR se u nás buduje od roku 1993, právní normou je Usnesení vlády ČR č. 246 ze dne 19.5.1993. Základním právním předpisem pro IZS ČR je nyní zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů. IZS ČR není institucí. Je to systém s nástroji spolupráce a modelovými postupy součinnosti mezi "základní složkou" a "ostatními složkami" IZS ČR a je součástí systému pro zajištění vnitřní bezpečnosti státu. Garantem celého IZS ČR je Ministerstvo vnitra ČR (dále jen „MV ČR“).⁽³⁹⁾

1.2 Základní složky IZS

Základními složkami IZS jsou Hasičský záchranný sbor České republiky⁽²⁰⁾ (dále jen "HZS ČR"), jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany⁽²⁴⁾ (dále jen „JPO“), zdravotnická záchranná služba⁽²⁶⁾ (dále jen „ZZS“) a Policie České republiky⁽²³⁾ (dále jen „PČR“).

Ostatními složkami IZS ČR jsou vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví dle zákona č. 20/1966, o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím. Ostatní složky IZS

ČR poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání.⁽²¹⁾

1.2.1 Hasičský záchranný sbor České republiky, základní poslání a úkoly

HZS ČR byl zřízen na základě zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů a jeho základním posláním je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech. HZS ČR plní úkoly v rozsahu a za podmínek stanovených souvisejícími právními předpisy, zejména zákonem o IZS, zákonem o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. Je oprávněn uzavírat jménem ČR s určenými subjekty dohody upravující bližší podmínky a způsob vzájemné spolupráce.⁽⁹⁾

Základním posláním HZS ČR je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech. Tyto úkoly plní v rozsahu a za podmínek stanovených zvláštními právními předpisy.^{(21),(22),(24)}

HZS ČR při plnění svých úkolů spolupracuje se správními úřady a jinými státními orgány, orgány samosprávy, právníckými a fyzickými osobami, s mezinárodními organizacemi a zahraničními subjekty. Předmětem spolupráce je zejména stanovení práv a povinností při vzájemném poskytování pomoci a informací při mimořádných událostech, pokud tomu nebrání ustanovení jiných právních předpisů nebo povinnost mlčenlivosti. HZS ČR je oprávněn uzavírat jménem ČR se všemi subjekty uvedenými v druhém odstavci dohody, upravující bližší podmínky a způsob vzájemné spolupráce.⁽²⁰⁾

1.2.2 Policie České republiky, základní poslání a úkoly

PČR byla jako ozbrojený bezpečnostní sbor ČR zřízena zákonem č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Její postavení v současné době upravuje zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku veřejného pořádku a bezpečnosti

svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu. PČR při plnění svých úkolů spolupracuje s mezinárodními organizacemi a policejními institucemi a s bezpečnostními sbory jiných států.⁽⁹⁾

PČR vykonává v místě provádění záchranných a likvidačních prací úkoly podle zákona.⁽²³⁾

Policista nebo útvar policie se podílejí na provádění záchranných a likvidačních prací, včetně letecké podpory IZS ČR a letecké podpory v krizových situacích, o jsou-li k tomu vycvičení a vybavení, o je-li to nezbytné pro záchranu života, zdraví nebo majetku a o jsou-li k tomu určeni policejním prezidentem.⁽²³⁾

1.2.3 Zdravotnická záchranná služba České republiky, základní poslání a úkoly

Posláním ZZS je poskytování odborné neodkladně přednemocniční péče od okamžiku vyrozumění až po předání postiženého do nemocniční péče a základním principem činnosti je provedení maxima možných dostupných lékařských výkonů na místě nehody a před hospitalizací. Pro tyto účely je vytvořena síť zařízení a pracovišť ZZS, jejichž výkonnými prvky jsou výjezdové skupiny dislokované obvykle na svých výjezdových stanovištích.⁽⁹⁾

Výjezdové skupiny se dělí na dvě kategorie podle složení a činnosti:⁽²⁶⁾

- výjezdové skupiny rychlé lékařské pomoci, jejichž členem je lékař;
- výjezdové skupiny rychlé zdravotnické pomoci, jejichž členy jsou zdravotničtí pracovníci nelékařského zdravotnického povolání.

Přednemocniční neodkladná péče poskytnuta ZZS je neodkladná péče poskytovaná pacientovi na místě vzniku závažného postižení zdraví nebo přímého ohrožení života a během jeho přepravy k cílovému poskytovateli akutní lůžkové péče.⁽²⁶⁾

Poskytovatel ZZS je základní složkou IZS ČR. Činnostmi k připravenosti poskytovatele ZZS na řešení mimořádných událostí a krizových situací jsou činnosti, kterými jsou zajišťovány úkoly:⁽²⁶⁾

- a) k přípravě a řešení mimořádných událostí a krizových situací pro oblast poskytování ZZS,
- b) k přípravě na společné zásahy složek IZS,
- c) vyplývající z dokumentace IZS.

Poskytovatel ZZS je povinen: ⁽²⁶⁾

- a) nepřetržitě zajišťovat činnosti k připravenosti na mimořádné události a krizové situace,
- b) zpracovat podklady k dokumentaci IZS.

Činnosti k připravenosti na řešení mimořádných událostí a krizových situací zajišťuje poskytovatel ZZS prostřednictvím pracoviště krizové připravenosti. Úkoly pro zajištění činností k připravenosti na řešení mimořádných událostí a krizových situací je poskytovatel ZZS povinen plnit podle postupů stanovených v rámci plánovacích dokumentů orgánů krizového řízení, havarijního plánování a dokumentace IZS.

Pracoviště krizové připravenosti je určeno pro koordinaci: ⁽²⁶⁾

- a) úkolů vyplývajících pro poskytovatele ZZS z krizového plánu kraje, havarijního plánování a dokumentace IZS,
- b) psychosociálních intervenčních služeb pro zaměstnance poskytovatele ZZS a další pracovníky v případě mimořádné události nebo krizové situace při provádění záchranných a likvidačních prací,
- c) vzdělávání a výcviku pro plnění úkolů poskytovatele ZZS v oblasti krizového řízení, urgentní medicíny a medicíny katastrof,
- d) vzdělávání a výcviku složek IZS k poskytování neodkladné resuscitace,
- e) komunikačních prostředků pro plnění úkolů poskytovatele ZZS v IZS a v krizovém řízení.

1.2.4 Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, základní poslání a úkoly⁽²⁴⁾

JPO I - Jednotka hasičského záchranného sboru kraje, která je složena z příslušníků hasičského záchranného sboru, určených k výkonu služby na stanicích hasičského záchranného sboru kraje. Jednotka má územní působnost zpravidla do 20 minut jízdy s výjezdem do 2 minut.

JPO II - Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, která je složena z fyzických osob, které nevykonávají činnost v této jednotce požární ochrany jako své zaměstnání. Ke zvýšení akceschopnosti a zkvalitnění činnosti jednotky sboru dobrovolných hasičů obce se mohou do těchto jednotek zařadit i osoby vykonávající tuto službu jako svoje zaměstnání. Jednotka má územní působnost zpravidla do 10 minut jízdy s výjezdem do 5 minut.

JPO III- Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, která je složena z fyzických osob, které nevykonávají činnost v této jednotce požární ochrany jako své zaměstnání. Jednotka má územní působnost zpravidla do 10 minut jízdy s výjezdem do 10 minut.

JPO IV - Jednotka hasičského záchranného sboru podniku, která je složena ze zaměstnanců právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, kteří vykonávají činnost v této jednotce jako své zaměstnání. Jednotka má místní působnost s výjezdem do 2 minut.

JPO V - Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, která je složena z fyzických osob, které nevykonávají činnost v této jednotce požární ochrany jako své zaměstnání. Jednotka má místní působnost s výjezdem do 10 minut.

JPO VI - Jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku, která je složena ze zaměstnanců právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, kteří nevykonávají činnost v této jednotce požární ochrany jako své zaměstnání. Jednotka má místní působnost.

Za JPO je považována i Vojenská hasičská jednotka. Je zřízena pro činnost ve vojenských útvech a objektech. Právo přednostního velení je řešeno obdobně, jako u sborů dobrovolných hasičů.⁽²⁴⁾

JPO plní tyto základní úkoly:

- a) Provádí požární zásah podle příslušné dokumentace požární ochrany nebo při soustředění a nasazování sil a prostředků.
- b) Provádí záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech.
- c) Podává neprodleně zprávy o svém výjezdu a zásahu územně příslušnému hasičskému záchrannému sboru kraje.⁽²⁴⁾

1.3 Ostatní složky IZS ČR⁽²¹⁾

Ostatními složkami IZS ČR jsou:

- a) vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
- b) ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,
- c) ostatní záchranné sbory,
- d) orgány veřejného zdraví,
- e) havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- f) zařízení civilní ochrany,
- g) neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

Ostatní složky IZS ČR poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání.

1.4. Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce

1.4.1. Vymezení pojmů

Humanitární pomoc (dále jen „HP“) označovaná jako emergentní pomoc, je rychlá, krizová, zaměřená na záchranu životů, zmírnění útrap lidí a obnovení lidské důstojnosti.⁽³¹⁾

Nejčastěji bývá HP definována jako *„poskytnutí základních prostředků k tomu, aby lidé mohli uspokojit své základní potřeby spojené s vodou, hygienou, výživou, potravinami, nouzovým přístřeším a zdravotní péčí“*.⁽¹¹⁾

Humanitární práce se obecně rozdělují na dva druhy, a to na:

a) humanitární pomoc dle aktuálního pole potřebnosti, a to buď vnitrostátně či mezinárodně,

b) rozvojovou spolupráci Globální problémy a rozvojová spolupráce: ⁽²⁾

Rozvojová spolupráce (dále jen „RS“) je dlouhodobý proces, který se zaměřuje širěji na chudobu a potenciál pro lidský rozvoj. ⁽³¹⁾

Dle zákona je zahraniční rozvojová spolupráce definována jako „*souhrn hrazených výdajů ze státního rozpočtu, jejichž cílem je přispět k odstraňování chudoby, k ekonomickému a sociálnímu rozvoji, k ochraně životního prostředí, jakož i k podpoře demokracie, dodržování lidských práv a řádné správy věcí veřejných v rozvojových zemích*“. ⁽²⁵⁾

Mimořádná událost (dále jen „MU“) je škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a také haváriemi, které ohrožují život, zdraví majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. ⁽²¹⁾

Krizová situace (dále jen „KS“) je mimořádná událost podle zákona o IZS č. 239/2000 Sb., narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu. ⁽²²⁾

Katastrofou se rozumí neočekávaná událost, která je zapříčiněna přírodním živlem nebo záměrnou lidskou činností a vede k rozsáhlým a negativním sociálně ekonomickým důsledkům. Katastrofa je jev, který má nízkou pravděpodobnost a vysokou hodnotu důsledků. ⁽⁴⁾

1.4.2 Historie poskytování humanitární pomoci a rozvojové spolupráce

V historii lze pozorovat dlouhou tradici, v níž lidé lépe ekonomicky zabezpečení poskytovali pomoc chudším nejen v dobách válečných krizí či při přírodních katastrofách, ale i v obdobích míru. Tradice se během staletí formovala na základě etických hodnot jednotlivých světových náboženství, moderních filosofických směrů humanismu a osvícenství, tradice odborů, hnutí za politické a sociální reformy, kampaní proti otroctví, idejí pacifismu a dalších ideových zdrojů. V současnosti rozlišujeme na mezinárodní rovině

dvě základní formy pomoci druhým lidem v nouzi, a to rozvojovou spoluprací a humanitární pomocí.⁽⁵⁾

Pomoc druhým lidem má v prostředí západního světa kořeny například v podobenství o milosrdném Samaritánovi, kdy zraněnému člověku nepomohou ani kněz ani levita, ale pouze Samaritán, který jedná jako bližní a postará se o něho. Na toto poselství navazuje svými skutky Ježíš Kristus. V průběhu dějin se poskytování pomoci rozšiřovalo na větší okruh lidí od jednotlivců až na celé národy, a pomoc chudým a nemocným se víc a víc institucionalizovala. Charitativní činnosti se v historii věnovala církve a různé řády, ale i řada světských organizací či laiků.⁽⁷⁾

1.4.3 Humanitární pomoc České republiky⁽⁴³⁾

MZV ČR a MVČR, v souladu s jejich kompetencemi v oblasti humanitární pomoci, předkládají podle schváleného plánu práce v prvním pololetí roku 2001 Bezpečnostní radě státu materiál o postupu zapojování do záchranných operací a poskytování humanitární pomoci ČR do zahraničí.

Materiál vychází ze zkušeností získaných v minulých letech, zohledňuje nové předpisy, které vstoupily v platnost od 1.1.2001 a přispívá k dalšímu zefektivnění humanitární pomoci jak po stránce praktické (principy, načasování pomoci, atd.). Pod mezinárodně používaným pojmem humanitární pomoc chápeme v souladu s právním řádem ČR i zapojení do mezinárodních záchranných operací.

HP jako výkaz solidarity s postiženými je součástí úsilí mezinárodního společenství o řešení kritických situací a problémů tam, kde jejich řešení přesahuje možnosti postižených zemí. V řadě případů je HP předstupněm dalších, systematičtěji zaměřených forem pomoci předjímajících další rozvojové záměry.

Jako zvláštní druh HP lze považovat příjem uprchlíků na území ČR a tato problematika je v kompetenci MV ČR.⁽⁴³⁾

V moderním pojetí HP jde vždy o aktivity spojené s bezprostřední reakcí na tzv., humanitární krizi. Obecně se popisuje jako „*situace, ve které jsou běžné prostředky lidí,*

keré jim garantují důstojný život, narušeny v důsledku přírodní katastrofy nebo lidmi zaviněné krize“. Jinými slovy jde o krátkodobou pomoc, která lidem zasaženým humanitární krizí pomůže uspokojit základní životní potřeby v čase nouze a také znovu obnovit důstojný život v podobě, která panovala před danou krizí.⁽⁸⁾

Hlavním cílem HP je:

1. Zmírnění útrap lidí
2. Ochrana životů
3. Respekt vůči lidské důstojnosti⁽²⁾

Poskytováním HP se zabývají četné mezivládní a nevládní organizace. Řada mezinárodních organizací za tímto účelem ustavila specializované orgány. V systému Organizace spojených národů (dále jen „OSN“) příslušné aktivity řídí a koordinuje Úřad OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí (dále jen „OCHA“), důležitou roli sehrává Světová zdravotnická organizace (dále jen „WHO“), Úřad vysokého komisaře pro uprchlíky (dále jen „UNHCR“), Světový potravinový program (dále jen „WFP“) a další. OCHA vypracoval koordinační mechanismus pro aktivity jednotlivých zemí v případě naléhavých humanitárních situací. Vlastní mechanismy pro poskytování humanitární pomoci má také Evropská unie – Úřad pro humanitární pomoc (dále jen „ECHO“) a NATO – Euro-atlantické středisko pro koordinaci reakcí při katastrofách (dále jen „EADRCC“).

1.4.3.1 Humanitární pomoc České republiky do zahraničí⁽⁴³⁾

HP do zahraničí je nedílnou součástí zahraniční politiky ČR.

Poskytnutí HP závisí podle:

- a) naléhavosti situace,
- b) potřeb postiženého státu,
- c) možnosti české ekonomiky,
- d) disponibilních zdrojů státního rozpočtu,

e) souladu se zásadami a rezolucemi mezinárodního společenství, dle vlastních priorit a zájmů.

ČR zohledňuje při jejím poskytování zásady mezinárodního společenství (OSN, Červeného kříže atd.). Koncepční materiál, Postup při zapojování ČR do záchranných operací a při poskytování HP do zahraničí, schvaluje ministr zahraničních věcí v dohodě s ministrem vnitra. Český zastupitelský úřad v příslušné zemi pomáhá posoudit rozsah humanitární pomoci. Pokud nastanou případy, které vyžadují poskytnutí pomoci ve větším rozsahu či za spolupráce více ministerstev, činí rozhodnutí vláda, nebo je aktivován Krizový štáb České republiky.⁽¹⁾

Poskytování HP ČR se uskutečňuje na bilaterální úrovni buď přímo postiženému státu, nebo prostřednictvím mezinárodních vládních mechanismů konkrétním skupinám obyvatel. Mnohostrannou humanitární pomoc poskytuje ČR prostřednictvím mezinárodních humanitárních organizací.⁽⁴³⁾

1.4.3.2 Zásady a formy pomoci ČR do zahraničí⁽⁴³⁾

Poskytování HP se globálně řídí základními mezinárodními humanitárními principy:

- lidskosti, jejichž cílem je záchrana lidských životů,
- nestrannosti (pomoc se poskytuje výhradně na základě potřeby),
- neutrality (humanitární pomoc nestraní žádnému aktérovi případných konfliktů)
- nezávislosti (pomoc se neřídí politickými ani jinými zájmy dárce ani příjemce), k nimž se ČR přihlásila v roce 2006 prostřednictvím potvrzení zásad Dobrého humanitárního dárcovství (dále jen „GHD“).⁽⁴³⁾

1.4.3.3 Zásady poskytování pomoci⁽⁴³⁾

Základním hlediskem je celková efektivita a přínosnost poskytnuté pomoci, tj. její potřeba, rychlost, vhodný obsah v závislosti na potřebách postižené země, efektivita

využití dostupných národních či mezinárodních zdrojů, přiměřenost disponibilních finančních a technických prostředků a personálních kapacit, teritoriálně politická kritéria (vyváženost, diplomatické souvislosti), využití mezinárodní koordinace pomoci a spolupráce s českými i mezinárodními nevládními organizacemi.

V tomto kontextu by pomoc české vlády měla zejména respektovat dva základní principy:

1. Rozhodujícím hlediskem pro poskytnutí pomoci ČR musí být potřeby postižené země vyjádřené oficiální žádostí příslušné vlády. Nabídka českých vládních či nevládních organizací, skupin nebo jednotlivců je druhořadá.
2. Při rozhodování o tom, zda a jakou formou pomoc poskytnout, je nutné mít na zřeteli přiměřenost pomoci nejen potřebám postižené země, ale také ke skutečné výši rozpočtových prostředků na české straně pro takové účely vyčleněné s ohledem na jejich nejefektivnější využití a konkrétní přínosnost.

Teritoriální hledisko při poskytování humanitární pomoci do zahraničí je třeba posuzovat ve spojení s dalšími zahraničně politickými aspekty bilaterální či multilaterální povahy. Dalším aspektem vládní pomoci je také snaha o zvýšení prestiže a mezinárodního kreditu ČR v zahraničí. Svou primární užitečností plní HP i významnou funkci i jako nástroj zahraniční politiky české vlády.

Znamená to, že poskytování pomoci v naléhavých případech by nemělo být automatické, ale mělo by především vycházet z objektivního vyhodnocení situace, finančních a technických možností na české straně, z diplomatických priorit a z případných komparativních výhod české nabídky v dané situaci a teritoriu. V některých situacích proto pomoc nebude poskytnuta vůbec (postižená země má dostatečné vlastní kapacity) nebo může mít pouze symbolický charakter, což má svůj diplomatický význam (vyjádření soustrastí, nabídka), v jiných případech bude nabídnuta pomoc pouze finanční. Z rozpočtových důvodů není v moci ČR pomáhat ve všech krizových situacích ve světě a po pravdě řečeno to ani světové společenství neočekává. Zároveň je běžnou praxí, že finanční pomoc do výše 1 mil Kč vyspělé země formálně nabízejí pouze prostřednictvím

svých zastupitelských úřadů, nikoli jako „vládní“ pomoc.

1.4.3.4 Formy pomoci poskytované do zahraničí⁽⁴³⁾

Charakter, rozsah a teritoriální vzdálenost jsou určující pro zvolenou formu případné pomoci do zahraničí:

- a) pomoc záchranná: zapojování do mezinárodních záchranných operací anebo vyslání samostatného záchranného týmu ČR, složením a technickým vybavením odpovídajícím charakteru mimořádné události;
- b) materiální pomoc: poskytnutí materiálního daru, který je v postižené oblasti potřebný podle vlastních analýz a okolností nebo který je výslovně vyžádán přijímající stranou;
- c) finanční pomoc: poskytnutí finančních prostředků českým nebo mezinárodním organizacím nebo přímo příslušným orgánům postižené země na základě doporučení zastupitelského úřadu ČR nebo konzultace s českými a mezinárodními humanitárními organizacemi s cílem zajistit jejich nejvyšší možnou efektivitu a minimalizovat riziko jejich zneužití;
- d) poradenská pomoc: vyslání specialistů a odborníků nebo poskytnutí potřebných informací směřujících k zamezení ztrát na lidských životech nebo k omezení materiálních škod;
- e) kombinovaná pomoc: kombinuje předcházející čtyři formy pomoci.

Poskytování pomoci do zahraničí je limitováno vyčleněným objemem finančních prostředků (cca 30 mil. Kč ročně) a kapacitou přepravních prostředků, zejména letadel. Účinek rychlé pomoci do zahraničí se zvýší využitím některých složek IZS. Použití složek IZS pro pomoc do zahraničí řídí MV ČR – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR.

1.4.3.5 Časové hledisko a trvání pomoci⁽⁴³⁾

Česká republika respektuje mezinárodně uznávanou zásadu „*kontinuity pomoci*“, jež představuje provázaný a harmonizovaný sled akcí postupujících od neodkladné,

okamžité pomoci v krizové situaci bezprostředního ohrožení, přes pomoc při obnově až po rozvojovou pomoc. Neexistuje všeobecná shoda o kritériích pro odlišení a definování jednotlivých etap (fází) pomoci, nicméně z časového hlediska rozlišujeme:

- a) pomoc neodkladnou – k záchraně životů a ochraně zdraví osob před následky mimořádné události, poskytnou v průběhu několika hodin podle možnosti a schopností poskytovatele a na dobu několika dnů, maximálně týdnů;
- b) pomoc při obnově – při obnově základních podmínek života, hygieny, bydlení, poskytování stravy apod. v časovém horizontu několika týdnů až měsíců, v nejhudších oblastech světa může trvat i několik let;
- c) pomoc rozvojovou – touto formou se předkládaný materiál nezabývá, protože se jedná o pomoc specifickou nad rámec zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

1.5 Postup při vzniku MU a KS v zahraničí⁽⁴³⁾

O vzniku mimořádné události v zahraničí se ústřední orgány státní správy ČR, zejména MZV ČR, MV ČR a Ministerstva obrany (dále jen „MO“), dozvídají prostřednictvím zastupitelských úřadů ČR (dále jen „ZÚ ČR“), generálních konzulátů (dále jen „GK ČR“), stálých misí (dále jen „SM ČR“), z hromadných sdělovacích prostředků, tiskových agentur, od mezinárodních a českých humanitárních organizací, od států vyžadujících pomoc, popřípadě z dalších zdrojů (NATO, organizací OSN, Evropské unie apod.).

Koordinačními orgány při rozhodování o poskytnutí pomoci do zahraničí jsou MV ČR a MZV ČR, které v případě mimořádné události a předpokládané žádosti postižené země (regionu), ihned zahajují shromažďování a vyhodnocování dostupných informací. Získané informace navzájem konzultují a společně je analyzují.

V případě, že vedoucí představitelé MZV ČR a MV ČR (na úrovni ministrů nebo jejich náměstků) rozhodnou v závislosti na povaze katastrofy o poskytnutí pouze finanční pomoci z rozpočtové rezervy Všeobecné pokladny správy, je realizací této pomoci

pověřeno příslušné pracoviště MZV ČR.

Spolupracující součástí za MV ČR je operační a informační středisko MV ČR – generální ředitelství HZS ČR. Pokud je do poskytování pomoci zapojeno i MO ČR, je využíváno rovněž jeho situační centrum Ministerstva obrany (dále jen “SITCEN MO”).

Při zapojování do mezinárodních záchranných operací a posuzování humanitární pomoci jsou pravidla rozhodovacího procesu následující:

- některý z příslušných orgánů (MV ČR nebo MZV ČR) obdrží informaci o závažné mimořádné události v zahraničí (ze sdělovacích prostředků, v souladu s mezinárodní smlouvou nebo mezinárodní úmluvou nebo od zahraničního orgánu – cizího zastupitelského úřadu, mezinárodní organizace apod.),
- informace o mimořádné události jsou konzultovány mezi MV ČR a MZV ČR případně také se Státní správou hmotných rezerv (dále jen „SSHR“) a s dalšími ústředními orgány. Technicky je připraven způsob poskytnutí pomoci, jsou informovány předurčené síly a prostředky,
- pro vyhodnocení situace a zjištění, že poskytnutí pomoci je vhodné a možné, a zejména tehdy, když vláda postižené země o pomoc požádá, jsou informováni ministři vnitra a zahraničních věcí, případně další ministři, s žádostí o rozhodnutí,
- po rozhodnutí ministra vnitra a ministra zahraničních věcí o poskytnutí pomoci v určené finanční výši jsou aktivovány předurčené síly a prostředky a probíhá svoz specialistů a příprava k vyslání záchranné jednotky, je připraven rozkaz k vyslání, je ustaven velitel a jsou stanoveny další podrobnosti, včetně případného nákupu nebo soustředování materiální pomoci,
- záchranná jednotka nebo materiální pomoc jsou přepravovány na místo stanoveným způsobem. Záchranná jednotka se na místě zapojuje do organizovaných záchranných prací a materiální pomoc je předána určeným organizacím.

1.5.1 Charakteristika činnosti rozhodovacích složek⁽⁴³⁾

Státní orgány (vláda, Bezpečnostní rada státu, ministerstvo vnitra, ministerstvo zahraničních věcí a ministerstvo obrany) postupují podle příslušných rozhodovacích pravomocí a operačně organizačních předpisů. Rozhodovací proces má dvě etapy:

- v mimořádně závažných případech s aktivací Ústředního krizového štábu (dále jen „ÚKŠ“);
- v ostatních případech (bez aktivace ÚKŠ), kdy rozhoduje jen MV ČR ve spolupráci s MZV ČR, případně ve spolupráci s MO ČR, SSHR a dalšími státními orgány.

1.5.2 Postup a úkoly příslušných ústředních orgánů státní správy při zajišťování a poskytování humanitární pomoci nebo zapojení do mezinárodních záchranných operací⁽⁴³⁾

MZV ČR – jako koordinační a iniciační orgán na politické rozhodovací úrovni zastoupené členem vedení ministerstva (náměstek ministra či vrchní ředitel sekce) spolu rozhoduje o poskytnutí HP nebo zapojení do záchranných operací v zahraničí ve spolupráci s MV ČR,

- po rozhodnutí o formě pomoci pokračuje MZV ČR ve shromažďování a vyhodnocování získaných údajů, zajišťuje v rámci své působnosti potřebná povolení ke vstupu, průjezdu nebo přeletu dopravních prostředků a záchranného týmu do postižené oblasti a zpět do ČR,
- při poskytnutí materiální pomoci požádá SSHR o její výběr a pořízení usnesení vlády ČR č. 381/1999,
- podílí se na předání materiální pomoci krizovým štábům a na rozmístění záchranných týmů,
- v případě finanční pomoci z rozpočtové rezervy Všeobecné pokladní správy realizuje pomoc příslušné pracoviště MZV ČR.

MV ČR – ve spolupráci s MZV ČR rozhoduje o poskytnutí HP a o zapojení do záchranné operace,

- podle zákona o IZS a zákona o požární ochraně zajišťuje zapojení HZS ČR, případně ZZS nebo PČR a ostatních složek IZS (záchranáři - kynologové, horská služba, báňská záchranná služba, hygienická záchranná služba a nevládní organizace) do systému mezinárodní HP v souladu s jejich kompatibilitou, soběstačností a odhadovanou rychlostí zásahu na základě koordinovaného rozhodnutí s MZV ČR, případně dalšími ústředními orgány,

- v koordinaci s MZV ČR a v souladu s uzavřenými mezistátními smlouvami se sousedními státy a Maďarskem a dalšími smluvními závazky ČR, zabezpečuje a řídí poskytnutí humanitární materiální pomoci a zapojení složek IZS ČR do záchranných akcí v těchto státech.

MO ČR – poskytuje Armáda ČR (dále jen „AČR“) složky k záchranným akcím v zahraničí, prostřednictvím Generálního štábu AČR (dále jen „GŠ AČR“) a speciálních složek MO ČR dle zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách a č. 221/1999Sb., o vojácích z povolání a ústavního zákona č. 300/2000 Sb.

Ministerstvo zdravotnictví ČR (dále jen „MZdr ČR“) – zapojuje se prostřednictvím hygienické služby, ZZS a poskytnutím týmů lékařských specialistů, tzv. Trauma teamu ČR, který se uvádí do pohotovosti na příkaz ministra zdravotnictví k nasazení pro likvidaci hromadných neštěstí nebo katastrof.

SSHR – zajišťuje pořízení materiální HP vlády do zahraničí i v položkách, které nejsou ve vlastnictví státu, a to na základě žádosti ministra zahraničních věcí. Na základě jednání mezi MZV ČR a MV ČR a podle projednaného způsobu dopravy materiální HP na místo určení, zajišťuje její dopravu přímo do místa určení nebo do místa nakládky.⁽¹⁸⁾

1.5.3 Finanční a materiální zabezpečení systému poskytování pomoci do zahraničí⁽⁴³⁾

Pokud vláda nebo parlament ČR nerozhodnou jinak, realizuje se pomoc do zahraničí z finančních zdrojů alokovaných vládou na daný rok ve státním rozpočtu do účelově vázané rezervy na HP Všeobecné pokladní správy (dále jen „VPS“).⁽⁴³⁾

MZV ČR čerpá finanční prostředky z účelově vázané rezervy VPS a dvakrát ročně informuje vládu o čerpání prostředků na HP na základě informací rezortů zapojených do jejich čerpání.⁽¹⁹⁾

Náklady spojené se zapojením ČR do mezinárodních záchranných operací se hradí z finanční rezervy na HP vytvořené v rozpočtové kapitole VPS prostřednictvím MZV ČR.⁽¹⁷⁾

O jednorázovém využití finančních prostředků na HP do zahraničí rozhoduje ministr zahraničních věcí, a to do výše 5 mil. Kč v jednotlivém případě. O HP nad 5 mil. Kč rozhoduje vláda na základě návrhu ministra zahraničních věcí.⁽¹⁹⁾

Materiální zabezpečení provozu a akceschopnosti výkonných subjektů je plně v kompetenci jednotlivých rezortních ministerstev a specializovaných vládních orgánů a institucí, (HZS ČR, polní nemocnice a vzdušných sil AČR apod.). Na přípravu poskytování pomoci do zahraničí je třeba dále uvolňovat finanční prostředky, které nejsou součástí rozpočtu prostředků na HP jednotlivých ministerstev.

1.6 Národní základna humanitární pomoci (dále jen „NZHP“)

Na pomoc při katastrofách, živelných pohromách a jiných událostech jdou z České republiky do zahraničí ročně desítky milionu korun. Humanitárních akcí se účastní i HZS ČR. Ten měl však při koordinaci akcí velký problém, a to, že mu chyběl sklad, který by zjednodušoval jejich logistiku.⁽³⁸⁾

Vzhledem k této skutečnosti byla v listopadu 2010 otevřena NZHP, jejímž hlavním úkolem je centralizovat organizaci příjmů a poskytování HP (věcné a technické) poskytnuté zahraničními dárci České republiky nebo Českou republikou příjemcům v zahraničí.⁽³⁷⁾

NZHP je využívána za účelem příjmu HP ze zahraničí (příjetí a následná distribuce) a také organizace záchranné a materiální pomoci do zahraničí, za které je odpovědné MV – GŘ HZS ČR dle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném

záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů, ve spolupráci s MZV ČR, složkami IZS ČR nebo ústředními správními úřady.⁽³⁷⁾

NZHP HZS ČR umožňuje poskytnutou HP efektivně přijímat, organizovat její urychlené převzetí, rozřídít, uskladnit, skladovat po dobu nezbytně nutnou, připravit k expedici a expedovat v rámci ČR nebo do států EU či jinam do světa, kde ji bude zapotřebí.⁽³⁷⁾

Na projekt výstavby NZHP získalo MV ČR dotace v hodnotě 84 milionů Kč z Evropského fondu pro regionální rozvoj prostřednictvím Integrovaného operačního programu, který přispívá na zvýšení kvality veřejných služeb.⁽³⁸⁾

1.7 Spolupráce s nevládním sektorem⁽⁴³⁾

Jedním ze způsobů efektivního využití zdrojů ČR na HP do zahraničí je spolupráce s nevládními humanitárními organizacemi. Cílem je trvalá a dlouhodobá spolupráce vlády s vybranými nevládními organizacemi, podložená smluvními vztahy (tzv. akreditacemi na základě kvalifikačních podmínek a dosavadních zkušeností).

Institucionalizovaná spolupráce vlády ČR s nevládními organizacemi na realizaci HP se pozitivně projevuje i na kvalitě spolupráce při koncipování a realizaci zahraniční politiky ČR v této oblasti. „Proškolené“ a osvědčené pracovníky nevládních organizací může vláda ČR nabídnout mezinárodním organizacím (OSN atp.). Výběr a způsob nevládních organizací provádí MV ČR ve spolupráci s MZV ČR.

1.8 Zahraniční rozvojová spolupráce⁽⁴³⁾ (dále jen „ZRS“)

1.8.1 Současnost

Česká republika projevuje solidaritu s lidmi v málo rozvinutých zemích a cítí svůj díl zodpovědnosti na řešení globálních problémů, které do značné míry souvisejí s chudobou. ZRS je plnohodnotnou součástí zahraniční politiky ČR a přispívá k naplňování jejich cílů.

Strategickým cílem české rozvojové politiky je odstraňování chudoby a podpora bezpečnosti a prosperity prostřednictvím efektivního partnerství, které umožní chudým

a málo rozvinutým zemím realizovat jejich rozvojové cíle. Výchozí bod představují Rozvojové cíle tisíciletí (dále jen „MDGs“). Klíčový stimul pro rozvoj představují demokratické formy vládnutí, udržitelný ekonomický růst, zapojování zemí do mezinárodního obchodu, sociální rozvoj a péče o životní prostředí.

Poskytování rozvojové pomoci přispívá ČR k zajištění bezpečnosti a stability na globální úrovni i k předcházení konfliktů na regionální a lokální úrovni, omezení nežádoucí migrace, bezpečnosti v oblasti životního prostředí, podpoře demokracie, dodržování lidských práv a základních svobod a posilování právního státu.

Základní principy české rozvojové spolupráce vycházejí z Evropského konsensu o rozvoji (2005), Pařížské deklarace o efektivnosti pomoci (2006) a Akční agendy z Akkry (2008).

Česká ZRS je založena na partnerství s přijímajícími zeměmi, je vedena poptávkou ze strany partnerských zemí a jejich potřebami.

ČR podporuje posilování systémů a kapacit partnerských zemí (cílem je jejich aktivnější role při formulování a realizaci vlastních rozvojových kapacit).

S principem partnerství souvisí rovněž vzájemná odpovědnost (ČR jako dárce i partnerské země mají odpovědnost za výsledky a dopady rozvojových programů vůči svým občanům a vůči sobě navzájem).

ČR se zapojila do úsilí dárcovské komunity koordinovat svoji rozvojovou politiku (harmonizovat rozvojové aktivity teritoriálně i sektorově).

Česká rozvojová politika je transparentní, je otevřena veřejné diskusi, která zahrnuje nestátní neziskové organizace, podnikatelskou sféru, akademickou obec a další složky občanské společnosti.

RS členských států a Evropské unie (dále jen „EU“) zahrnuje:

- a) koordinaci v mezinárodních organizacích a na mezinárodních konferencích,
- b) společná opatření,
- c) příspěvky členských států na program EU,
- d) spolupráci se třetími zeměmi a s příslušnými mezinárodními organizacemi.⁽¹³⁾

1.8.2 Dvoustranná rozvojová pomoc ČR⁽⁴³⁾

V souladu s mezinárodními doporučeními přistoupila ČR v rámci Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce na období 2010 – 2017 ke stanovení počtu programových zemí na pět (Afgánistán, Bosna a Hercegovina, Etiopie, Moldavsko, Mongolsko); bilaterální ZRS bude dále realizována rovněž v zemích projektových (Gruzie, Kambodža, Kosovo, Palestinská autonomní území, Srbsko) a v zemích dříve programových, s nimiž bude pomoc pokračovat v jiném rozsahu a zaměření (Angola, Jemen, Vietnam, Zambie).

ČR pro léta 2010 - 2017 identifikovala pět prioritních oblastí ZRS: životní prostředí; zemědělství; sociální rozvoj; ekonomický rozvoj; podporu demokracie, lidských práv a společenské transformace. Důraz na řádnou veřejnou správu (good governance), dodržování lidských práv a šetrnost k životnímu prostředí (s ohledem na změnu klimatu) jsou průřezovými principy, jež jsou zohledňovány ve všech rozvojových aktivitách.

Programové země:

- Afghánistán
- Bosna a Hercegovina
- Etiopie
- Moldavsko
- Mongolsko

Na podzim 2010 byly zahájeny přípravy programů spolupráce se čtyřmi programovými zeměmi – Bosnou a Hercegovinou, Etiopií, Moldavskem a Mongolskem - na další období. Do nových programových dokumentů ZRS ČR byla promítnuta rozhodnutí o koncentrovanějším sektorovém zaměření i o zdůraznění několika průřezových principů v souladu s nově schválenou Koncepcí.

Jako tzv. projektové byly pro období od roku 2010 - 2017 byly vybrány ty země, ve kterých je ZRS rovněž žádoucí, z objektivních důvodů však nemůže být založena na dvoustranném programu spolupráce.

Jsou to:

Gruzie

Kambodža

Kosovo

Palestinská autonomní území

Srbsko

Vedle programových a projektových zemí je ČR i v dalších zemích a regionech. Zde podpora probíhá nejčastěji formou tzv. malých lokálních projektů či podporou v rámci tzv. trilaterální spolupráce.

Nejčastějšími sektory působení jsou i zde oblast životního prostředí, vody a sanitace, zemědělství, zdravotnictví a vzdělávání. Významnou je také oblast migrace a reintegrace navrátilců z ČR – ve spolupráci s MV ČR.

1.8.3 Mnohostranná rozvojová pomoc⁽⁴³⁾

Vzhledem k provázanosti současného světa a komplexnosti problémů nelze rozvojových cílů dosáhnout pouze poskytováním dvoustranné pomoci. Pro zásadní a dlouhodobé zlepšení situace v chudých zemích je nutná koordinovaná globální akce, zahrnující rozsáhlý okruh politik – mezinárodní obchod, opatření v souvislosti se změnou klimatu, daňovou problematiku, boj proti korupci, otázky migrace, bezpečnosti atd.

ČR v tomto směru spolupracuje s řadou mezinárodních organizací, které usilují o celosvětové snížení chudoby. Zapojuje se zejména do rozvojových aktivit OSN, EU, mezinárodních finančních institucí a dalších mezivládních organizací.

ČR realizuje zahraniční mnohostrannou rozvojovou spolupráci formou:

- a) povinných či dobrovolných příspěvků do rozpočtu mezinárodní organizace;
- b) účelově vázaných příspěvků mezinárodní organizaci s přihlédnutím k prioritám zahraniční rozvojové spolupráce ČR (např. svěřenecké fondy, specifické projekty, vysílání expertů apod.);
- c) participací na rozhodovacích procesech mezinárodních organizací.

1.9 Zapojení ČR do rozvojových aktivit v rámci OSN⁽⁴³⁾

1.9.1 OSN, historie a vznik⁽⁴⁰⁾

OSN je obecně politická mezinárodní mezivládní organizace, jejímž cílem je udržovat mezinárodní mír a bezpečnost, rozvíjet přátelské vztahy mezi národy, založené na zásadě rovnoprávnosti a sebeurčení národů, a podporovat hospodářskou, kulturní a humanitní spolupráci. Předchůdcem OSN byla Společnost národů. Deklarace národů byla podepsána v roce 1942.

OSN byla založena 24.10.1945 v San Francisku na základě přijetí Charty OSN a nahradila tehdejší Společnost národů.

Oficiální vznik OSN se datuje k 24. říjnu 1945. Většina zakládajících zemí uznala a podepsala Chartu OSN.

1.9.2 Vymezení pojmů

Udržitelný rozvoj - udržitelný rozvoj uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života budoucích generací. Udržitelný rozvoj území „*spočívá ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé přírodní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území*“.⁽⁴¹⁾

Finanční a hospodářská krize - ekonomicky dlouhodobé oslabení konjunktury (např. světová hospodářská krize), obvykle používáno jako synonymum deprese. Průvodními jevy krize jsou vysoká nezaměstnanost, pokles výroby, četné konkurzy, otřesy úvěrového trhu a deflace. Krize postihuje jednotlivé hospodářské odvětví (např. agrární krize) národního hospodářství a v důsledku mezinárodního obchodu propojení i světového hospodářství.⁽⁴⁵⁾

Demokracie – je to forma vlády, popřípadě státu, ve kterém vládne lid. Demokracie má dvě formy:

1. **přímá demokracie** – lid vykonává státní moc přímo rozhodnutím, vyslovením své vůle,

2. **zastupitelská demokracie** - lid vykonává státní moc prostřednictvím lidem volených zástupců a orgánů.⁽⁴²⁾

Chudoba - existuje několik definic, které mají společný základ, ale většina z nich definuje chudobu z různých dílčích hledisek. Pojem „chudoba“ dle jednotlivých encyklopedických slovníků je definován jako: „*Nedostatek základních materiálních potřeb typických a nezbytných pro denní život, nedostatek ekonomického zajištění a v poslední řadě nedostatek sociálních vztahů, svobody, právního zajištění, svobody vyznání, rovnoprávnosti žen a mužů atd*“. Chudoba bývá posuzována zpravidla dvojím pohledem, a to:

1. **Kadaňská deklarace**, která charakterizuje chudobu jako nedostatek lidských práv, včetně nedostatku základních potravin, pitné vody, zdravotního a hygienického zajištění, právní ochrany, vzdělání a přístupu k informacím

2. **Světová banka** extrémní chudobu definuje jako finanční příjem jedné osoby podle PPP (Purchasing Power Parity), který je nižší nežli 1 \$/den a osobu – extrémní chudoba, kdy je tento denní příjem na osobu nižší nežli 2 \$.⁽³²⁾

1.9.3 Rozvojový program OSN (dále jen „UNDP“)

UNDP, který byl založený v roce 1966 na základě rezoluce VS OSN č. 2009, je hlavním orgánem OSN pro koordinaci rozvojové činnosti. Má globální rozsah a ročně spravuje finanční zdroje v hodnotě 5,2 miliard USD. Je největším poskytovatelem grantové pomoci v rámci systému OSN. Program se zaměřuje na:

- problematiku odstraňování chudoby,
- podporu demokratického vládnutí,
- vztah životního prostředí a udržitelného rozvoje,
- dopad klimatické změny na rozvoj a zmírňování následků hospodářské a finanční krize v oblasti rozvoje.

UNDP je jedním z hlavních programů, do něhož ČR vstoupila od roku 2000 a směřuje své příspěvky na multilaterální rozvojovou pomoc.

1.9.4 Program OSN pro dobrovolníky (dále jen „UNV“)

Čeští dobrovolníci se od roku 1995 aktivně zapojují do rozvojových programů a mírových misí OSN. V rozvojových zemích a krizových oblastech světa celkem působilo již 200 českých dobrovolníků.

Čeští dobrovolníci působili na dlouhodobých misích, a to zejména v:

Africe

Asiie

Kosovu

Bosně a Hercegovině

Ukrajíně

Mongolsku

Jemenu

Čadu

Koňžské demokratické republice

Maroku

1.9.5 Fond OSN pro populaci a rozvoj (dále jen „UNFPA“)

Fond je výkonná agencie Hospodářské a sociální rady OSN. Monitoruje, přezkoumává a vyhodnocuje implementaci Akčního programu mezinárodní konference o populaci a rozvoji (dále jen „ICPD“) na národní, regionální a mezinárodní úrovni. UNFPA se soustřeďuje na problematiku reprodukčního zdraví, tj. zejména na:

- a) posilování zdraví matek,
- b) globální přístup k zdravotnické osvětě,
- c) snižování dětské úmrtnosti a prevenci HIV/AIDS.

1.9.6 Program OSN pro životní prostředí (dále jen „UNEP“)

Činnost UNEP je zaměřena na podporu rozvoje mezinárodní spolupráce v oblasti životního prostředí, koordinaci environmentálních programů OSN, sledování stavu životního prostředí ve světě, předkládání návrhů na řešení nejdůležitějších problémů životního prostředí, na podporu výzkumu, výměnu a šíření informací o životním prostředí.

UNEP odpovídá za environmentální stránku udržitelného rozvoje a její propojení s ekonomickou a sociální dimenzí udržitelného rozvoje.

ČR se již od roku 2002 nepřetržitě zapojuje do činnosti Řídící rady UNEP a aktivně se účastní do diskusí na podporu posilování mezinárodní správy životního prostředí (dále jen „IEG“) a zefektivnění činnosti UNEP. Prioritou pro budoucnost by mělo být zajištění efektivní implementace stávajících nástrojů environmentální politiky.

1.9.7 Organizace spojených národů pro výživu a zemědělství (dále jen „FAO“)

FAO stojí v čele mezinárodního úsilí při řešení problému hladu ve světě a je partnerem nejen pro rozvojové země, ale též pro země rozvinuté.

V současné době prochází FAO závěrečnou částí reformy, založené na výstupech nezávislé vnější evaluace z let 2007 – 2008, kterou inicioval region Severní Ameriky. Komplexní reforma organizace, jejíž rozsah a hloubka je v systému OSN zatím bezprecedentní, by měla být dokončena v roce 2013. V aktuálním rozpočtovém a programovém období (2010 – 2011) představovaly reformní kroky implementaci bezmála 160 konkrétních opatření, z nichž více než 80% již bylo úspěšně završeno.

1.9.8 Světová zdravotnická organizace (dále jen „WHO“)

Světová zdravotnická organizace byla založena v roce 1946. Hlavními směry činnosti WHO je:

- vypracování zdravotní politiky a konzultační činnost dle potřeb členských států, odborná pomoc při vypracování národních zdravotnických strategií,
- sledování indikátorů zdravotního stavu populace a ukazatelů hodnotících zdravotnické

systemy jednotlivých států,

- rozvoj a testování nových technologií a postupů pro kontrolu nemocí a řízení zdravotní péče.

1.9.9 Organizace OSN pro průmyslový rozvoj (dále jen „UNIDO“)

UNIDO je specializovanou agencí OSN se zaměřením na pomoc rozvojovým zemím a zemím s přechodovou ekonomikou v oblastech podpory budování:

exportních kapacit,

průmyslu,

environmentálních technologií,

energetiky,

zemědělství.

UNIDO rovněž pomáhá těmto zemím při budování příznivého investičního klimatu a při jejich integraci do světové ekonomiky. V UNIDO působí český expert, který se podílí na realizaci projektu v oblasti podpory agrárního průmyslu.

1.9.10 Mezinárodní organizace práce (dále jen „ILO“)

ČR spolupracuje s ILO zejména v oblasti prohloubení demokracie, dodržování lidských práv a podpory důstojné práce a sociální spravedlnosti prostřednictvím tvorby pracovních míst a ochrany práv pracujících.

V roce 2010 byla dokončena realizace rozvojového projektu v Moldavsku zaměřeného na posílení kapacit a strategií vládních institucí při implementaci aktivních politik zaměstnanosti s ohledem na znevýhodněné skupiny obyvatel, v roce 2010 byla také zahájena realizace projektu k podpoře zaměstnávání zdravotně postižených v Mongolsku.

1.9.11 Program OSN pro lidská sídla (dále jen „UN-Habitat“)

UN-HABITAT je program systému OSN systematicky zaměřený na problematiku lidských sídel a s ní související otázky udržitelného rozvoje a plnění MDGs. ČR byla v roce

2008 zvolena do Řídící rady UN-HABITAT na období 2009 – 2012.

1.9.12 Kancelář OSN pro humanitární pomoc (dále jen „UNOCHA“)

Česká republika v roce 2010 pokračovala ve spolupráci s UNOCHA, která má na starosti praktickou mobilizaci a koordinaci HP v zemích zasažených přírodní katastrofou, vojenským konfliktem nebo i komplexní humanitární krizí. Vyhlašuje globální i okamžité humanitární výzvy, zajišťuje koordinaci poskytování pomoci v jednotlivých sektorech, zasazuje se za ochranu humanitárního prostoru a dostupnost pomoci potřebným.

1.9.13 Světový potravinový program (dále jen „WFP“)

Úkolem WFP je pomáhat chudým obyvatelům rozvojových zemí v boji s hladem a chudobou. Prostřednictvím potravinové pomoci podporuje WFP ekonomický a sociální rozvoj. V případě mimořádných událostí poskytuje program rychlou pomoc obětem přírodních i lidmi způsobených katastrof a válek. Osmdesát procent zdrojů potravinového programu je využíváno na pomoc při mimořádných událostech.

Ve WFP působil stálý zástupce ČR v roce 2010 jako předseda východoevropské regionální skupiny. Na žádost WFP poskytla ČR v roce 2010 příspěvek ve výši 3 mil. Kč na humanitární projekty WFP pro hladovějící obyvatele Nigeru a Čadu.

1.9.14 Dětský fond OSN (dále jen „UNICEF“)

UNICEF se zaměřuje na programovou pomoc strádajícím dětem celého světa v sektorech:

zdravotnictví,

výživy,

školství,

účasti matek na rozvoji apod.

Zároveň je UNICEF v rámci humanitárního koordinačního systému odpovědný

za tzv. clustery v sektorech voda a sanitace, ochrana dětí a vzdělávání.

1.9.15 Agentura OSN pro pomoc palestinským uprchlíkům (dále jen „UNRWA“)

UNRWA je zejména v Gaze prakticky jedinou nezávisle fungující humanitární organizací. Kromě toho pomáhá zajišťovat základní životní podmínky také v palestinských uprchlických táborech v Libanonu, Jordánsku a Sýrii.

1.9.16 Ústřední fond OSN pro reakci na katastrofy (dále jen „CERF“)

CERF, který byl ustaven v roce 2005, uvolňuje finanční prostředky na pokrytí humanitárních potřeb v první fázi velkých katastrof (než se zdaří mobilizovat zdroje bilaterálních dárců), na druhé straně pomáhá pokrývat výpadky ve financování dlouhodobých humanitárních programů. Česká republika do tohoto fondu každoročně přispívá.

1.10 Zapojení ČR do rozvojových aktivit v rámci EU⁽⁴³⁾

EU je kolektivně největším světovým poskytovatelem rozvojové pomoci a významným zastáncem pozitivních principů jejího uskutečňování. Na formulaci a provádění této politiky se aktivně podílí i ČR. Podle Lisabonské smlouvy náleží rozvojová spolupráce do oblasti sdílených pravomocí, kdy se aktivity Unie a členských států vzájemně doplňují a posilují. Základním dokumentem EU pro oblast rozvojové spolupráce, ke kterému se ČR přihlásila, je Evropský konsenzus o rozvoji z roku 2005. Evropský konsenzus stanovuje společný rámec pro opatření v oblasti rozvojové spolupráce na úrovni členských států i Unie a potvrzuje společné závazky spojené s plněním MDGs, především snížení celosvětové chudoby o polovinu do roku 2015. Konsenzus klade velký důraz na partnerství s rozvojovými zeměmi a jejich vlastní odpovědnost za proces rozvoje, ale také na větší efektivitu poskytované pomoci a koherenci rozvojové politiky s dalšími politikami, které na rozvoj mají vliv.

V roce 2010 potvrdila EU zájem zastávat úlohu největšího světového dárce

rozvojové pomoci na základě Evropského konsenzu o rozvoji z roku 2005 a v souladu s principy Pařížské deklarace o účinnosti pomoci z roku 2005 a závěry Fóra na vysoké úrovni o efektivnosti pomoci v Akkře z roku 2008.

1.11 Zapojení do rozvojových aktivit v rámci Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj⁽⁴³⁾ (dále jen „OECD“)

1.11.1 Výbor pro rozvojovou pomoc (dále jen „DAC“)

DAC sdružuje nejvyspělejší země světa – dárce rozvojové pomoci – a je považován za hlavní mezinárodní fórum pro koordinaci rozvojové spolupráce. Výbor sleduje širší globální souvislosti rozvoje, zajišťuje soudržnost pravidel a přináší strategické a statistické vstupy k tvorbě a implementaci pravidel rozvojové spolupráce a její efektivnosti. DAC během uplynulého roku pomáhal sledovat a vyhodnocovat dopady finanční a hospodářské krize.

ČR také podporuje spolupráci OECD/DAC s dalšími mezinárodními organizacemi, jako je Světová banka, Mezinárodní měnový fond, OSN a její orgány a regionální rozvojové banky. Tyto organizace mají totiž širší členskou základnu nežli OECD, která zahrnuje také rozvojové země, jejichž úhel pohledu a perspektiva jsou v oblasti rozvojové pomoci nesmírně důležité, zejména pokud jde o měření výstupů a přístup k datům.

Česká republika zůstává zatím v rámci DAC pozorovatelskou zemí. Z historických důvodů je z 34 zemí OECD členem DAC pouze 23 zemí plus Evropská unie. Ministerstvo zahraničních věcí ČR se však do činnosti DAC zapojuje a aktivně využívá například statistik OECD/DAC, dále metodologie i výsledků „*Peer Review*“.

1.11.2 Rozvojové centrum (dále jen „DEV“)

DEV zůstává hlavní platformou pro spolupráci, komparativní analýzy a neformální diskusi rozvojových otázek mezi členy OECD a ostatními zeměmi. DEV funguje jako „rozvojový *think-tank*“, který mj. zpracovává ekonomické analýzy a projekce, a to vše,

na rozdíl od DAC, za přímé účasti rozvojových zemí.

1.12 Česká rozvojová agentura⁽⁴⁴⁾ (dále jen „ČRA“)

ČRA působí od 1. ledna 2008 jako implementační agentura pro plnění úkolů v oblasti ZRS, zejména pro přípravu a realizaci bilaterálních projektů ZRS.

Od 1. července 2010 je zřízena zákonem č. 151/2010, o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí. Funkci zřizovatele ČRA vykonává MZV ČR. Organizačně spadá ČRA v rámci resortu MZV ČR pod Sekci mimoevropských zemí a rozvojové spolupráci.

Hlavními úkoly ČRA jsou v souladu se zákonem a Statutem ČRA:

- Identifikace námětů bilaterálních projektů ZRS (v součinnosti s MZV ČR)
- Formulace bilaterálních projektů ZRS
- Vypisování výběrových řízení na dodavatele zboží, služeb a stavebních prací potřebných pro realizaci bilaterálních projektů ZRS
- Řízení realizace a monitoring bilaterálních projektů ZRS
- Vypisování dotačních titulů na rozvojové projekty Nestátních neziskových organizací (dále jen „NNO“) v partnerských zemích a jejich monitoring
- Vypisování dotačních titulů na projekty NNO v ČR (osvěta, rozvojová výchova) a jejich monitoring
- Posilování kapacit aktérů ZRS, včetně předvýjezdové přípravy pracovníků MZV ČR a organizace školení v dovednostech potřebných pro realizaci ZRS
- Podpora českých subjektů usilujících o zapojení do realizace projektů v rámci rozvojové spolupráce ostatních dárců, zvláště pak Evropské komise
- Vytváření podkladů pro zprávy o ZRS

Hlavní činností ČRA je příprava a realizace dvoustranných rozvojových projektů mezi Českou republikou a prioritními partnerskými zeměmi ZRS ČR. Na tomto místě můžete sledovat jednotlivé probíhající projekty ČRA podle zemí a sektorů.

Projekty ČRA v programových zemích:

Afghánistán

Bosna a Hercegovina

Etiopie

Moldavsko

Mongolsko

Projekty ČRA v projektových zemích:

Gruzie

Kambodža

Kosovo

Palestina

Srbsko

Projekty ČRA v ostatních zemích:

Angola

Jemen

Vietnam

Zambie

Projekty ČRA v prioritních sektorech:

doprava

sektor ostatní sociální infrastruktury a služeb

vzdělávání

zdravotnictví

zemědělství

životní prostředí

1.13 Rozvojové cíle tisíciletí⁽⁴⁴⁾

Na zvláštním zasedání Valného shromáždění OSN v září 2000 v New Yorku přední státníci členských zemí OSN podpisem tzv. Miléniové deklarace zavázali celé mezinárodní

společenství ke splnění ambiciózních cílů v oblasti světového rozvoje a k vymýcení chudoby do roku 2015.

Osm tzv. Rozvojových cílů tisíciletí bylo definováno následovně:

Cíl 1: odstranit extrémní chudobu a hlad

snížit na polovinu počet lidí žijících za méně než jeden dolar na den

snížit na polovinu počet lidí, kteří trpí hladem

Cíl 2: dosáhnout základního vzdělání pro všechny

zajistit, aby mohly děti kdekoli na světě, dívky i chlapci, dokončit základní školu

Cíl 3: prosazovat rovnost mužů a žen a posílit roli žen ve společnosti

odstranit nerovnost pohlaví v základním a středním školství do roku 2005 a na všech úrovních vzdělávání do roku 2015

Cíl 4: snížit dětskou úmrtnost

snížit o dvě třetiny úmrtnost dětí do pěti let

Cíl 5: zlepšit zdraví matek

snížit o tři čtvrtiny míru mateřské úmrtnosti

Cíl 6: bojovat s HIV/ AIDS, malárií a dalšími nemocemi

zastavit a zvrátit šíření HIV/AIDS

zastavit a zvrátit šíření malárie a dalších závažných nemocí

Cíl 7: zajistit udržitelný stav životního prostředí

integrovat principy udržitelného rozvoje do politiky a programů jednotlivých států a zabránit ztrátám přírodních zdrojů

snížit na polovinu počet lidí bez dlouhodobě udržitelného přístupu k nezávadné pitné vodě a základní hygieně

dosáhnout výrazného zvýšení kvality života minimálně 100 milionů obyvatel příměstských chudinských čtvrtí (slumů)

Cíl 8: budovat světové partnerství pro rozvoj

dále rozvíjet otevřený obchodní a finanční systém založený na jasných pravidlech, předvídatelnosti a absenci diskriminace (včetně závazku usilovat o dobré vládnutí, rozvoj a

snižování chudoby, a to na národní i mezinárodní úrovni)

řešit specifické potřeby nejméně rozvinutých zemí (přístup na trh pro vývoz z těchto zemí bez zatížení cly a dovozními kvótami; odpuštění dluhů pro nejvíce zadlužené země a zrušení oficiálního bilaterálního dluhu; štedřejší poskytování oficiální rozvojové pomoci zemím, které se zavázaly ke snížení chudoby atd.)

řešit specifické potřeby vnitrozemských států a malých ostrovních rozvojových států

komplexně řešit problém zadlužení rozvojových zemí prostřednictvím národních a mezinárodních opatření s cílem zajistit dlouhodobou udržitelnost dluhu u zadlužených zemí

ve spolupráci s rozvojovými zeměmi vytvořit a realizovat strategie směřující k zajištění slušné a produktivní práce pro mladé lidi

ve spolupráci s farmaceutickými firmami poskytnout přístup k dostupným základním lékům v rozvojových zemích

ve spolupráci se soukromým sektorem zpřístupnit rozvojovým zemím výhody nových technologií především v informační a komunikační oblasti

1.14 Mezinárodní záchranné operace

Poskytování pomoci při řešení MU a KS je jedním z opatření IZS ČR.

Při vyžadování a poskytování pomoci ve směru k zahraničí vystupuje prioritně Ministerstvo vnitra po dohodě s MZV ČR.

Do mezinárodních záchranných operací při MU v zahraničí⁽¹⁷⁾ se ČR zapojuje některou z následujících forem:

- a) Vyslání záchranné jednotky pro provádění záchranných prací nebo k hašení požárů,
- b) vyslání odborníků,
- c) poskytování odborných informací, nebo
- d) poskytování humanitární pomoci,

přičemž toto poskytování pomoci může být realizováno jako:

1. Mezinárodní pomoc na základě mezistátních smluv „o vzájemné spolupráci a pomoci při

katastrofách a velkých haváriích“ mezi ČR a sousedními státy a ČR a Maďarskem. Jedná se smlouvy se Slovenskou republikou, Rakouskem, Maďarskem, Spolkovou republikou Německo a s Polskem.

2. Mezinárodní pomoc na základě Úmluvy o účincích průmyslových havárií přesahujících hranice státu. Kontaktním místem po ohlášení velkých průmyslových havárií šířících se přes hranice státu je operační a informační středisko generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen „GŘ HZS ČR“).

3. Mezinárodní pomoc na základě členství ČR v NATO.

4. Mezinárodní pomoc na základě členství ČR v EU.

5. Mezinárodní pomoc při vzniku živelních pohrom, které z pohledu zahraniční politiky nebo na základě žádosti postižené strany vyžadovaly zapojení ČR do záchranných akcí při živelních pohromách.

6. Mezinárodní pomoc v rámci smluv o malém pohraničním styku, příhraniční spolupráci a spolupráci v hraničních otázkách na regionální úrovni a v oblasti vzájemné výpomoci při záchranných pracích. Zásady poskytování pomoci jsou odlišné od zásad poskytování pomoci na vládní úrovni.

Přípravu na zapojování ČR do mezinárodních záchranných operací organizuje MV ČR následovně:

a) vybavuje a cvičí záchrannou jednotku,

b) vede

1. seznam odborníků z řad příslušníků a zaměstnanců HZS ČR,

2. přehled vyčleněných sil a prostředků dalších složek IZS ČR určených k zapojování do mezinárodních záchranných operací,

3. seznam dalších odborníků, které lze zařadit do záchranné jednotky vysílané do zahraničí.

Jednotka se vybavuje technickými prostředky MV ČR, HZS ČR nebo prostředky poskytovanými AČR nebo dalšími složkami IZS ČR nebo z prostředků SSHR.

Náklady spojené se zapojení ČR do mezinárodních záchranných operací se hradí

z finanční rezervy pro HP vytvořené v rozpočtu MZV ČR.

1.14.1 Faktory ovlivňující poskytování pomoci do zahraničí⁽¹⁴⁾

Poskytování pomoci do zahraničí limituje řada faktorů. Za rozhodující lze považovat:

vzdálenost místa určení,

způsob přepravy,

charakter záchranných prací.

Tyto faktory mohou působit samostatně, ale i ve vzájemných souvislostech.

1.14.2 Vzdálenost místa určení

Účinnost záchranných prací je závislá na včasnosti jejich zahájení. Překonání vzdálenosti mezi místem dislokace záchranného týmu a místem jeho nasazení včasnost zahájení záchranných prací významně ovlivňuje. Z hlediska vzdálenosti místa určení rozlišujeme:

a) sousední státy ČR pro předurčené síly HZS krajů

- přeprava pozemní cestou (výjimečně letecky),

b) ostatní území Evropy a ostatní státy světa

- na vzdálenost do 1000 km (cca 17 hodin) po pozemních komunikacích,
- na vzdálenost nad 1000 km do 2500 km letecky.

1.14.3 Charakter záchranných prací

Složení sil a prostředků je závislé na charakteru záchranných prací. Je nutno zdůraznit, že určitá činnost vyžaduje nejen dostatek odborně připraveného personálu, ale i odpovídající technické prostředky a zabezpečení. Protože předurčené síly a prostředky nikdy nebudou v nepřetržité pohotovosti na jednom místě, bude personální i technické naplnění záchranného týmu vyžadovat určitou dobu.

Podle charakteru záchranných prací se zpravidla rozlišují jednotky pro následující činnosti:

a) Vyhledávací a záchranná činnost ze zřícených budov

Jedná se o soběstačnou jednotku s týlovým zabezpečením nejméně na 5 dnů v počtu 23 osob. Přeprava záchranného týmu je zabezpečena letecky, alternativě pozemní cestou. Jednotka bude složena z 6 kynologů, lékaře, týlového technika, dvou družstev hasičů 1+6 a velitele jednotky. Složení má umožňovat nepřetržitou práci dvou skupin záchranářů nejméně 72 hodin v 8 hodinových směnách. V případě letecké přepravy potřebuje jednotka pozemní přepravu z místa přistání do místa nasazení a v jeho rámci, kterou musí zajistit postižená země. Jednotka tak není zcela soběstačná v operační činnosti. Z hlediska určení jednotky se jedná o tzv. Jednotku pro vyhledávací a záchrannou činnost (dále jen „SAR“). Jednotky tohoto typu jsou klasifikovány podle OSN-OCHA a Mezinárodní poradní skupiny pro vyhledávání a záchranu (dále jen „INSARAG“).

b) Hašení požárů

Jednotka je určena k hašení požárů ropných látek, lesních požárů nebo k zajištění činnosti náhradou za jednotky požární ochrany postiženého státu. Jednotka je soběstačná v operační činnosti a v týlovém zabezpečení na 10 dní pobytu (u pohonných hmot se připouští alternativní možnost použití místních zdrojů). Počet členů jednotky nepřevyšuje 25 osob. Kromě lékaře je jednotka složena z hasičů – příslušníků HZS ČR. Přeprava se provádí pozemní cestou. Tato jednotka může být v případě postižení sousedních států nahrazena předurčenými silami a prostředky HZS krajů sousedícími s danou zemí.

c) Záchranné práce při zřícení budov s těžkým a týlovým vybavením

Jedná se o jednotku soběstačnou v operační činnosti a v týlovém zabezpečení na 10 dní pobytu (u pohonných hmot se připouští alternativní možnost použití místních zdrojů). Početní stav jednotky je 25 osob. Kromě lékaře ji tvoří tři družstva 1+5 hasičů – příslušníků HZS ČR, 4 kynologů, týlového technika a velitele jednotky. Přeprava jednotky se zajišťuje pozemní cestou.

d) Záchranné práce při povodních s týlovým vybavením

Jednotka je soběstačná v operační činnosti a v týlovém zabezpečení na 10 dní pobytu (u pohonných hmot se připouští alternativní možnost použití místních zdrojů). Počet členů jednotky nepřevyšuje 25 osob. Kromě lékaře je složena z příslušníků HZS ČR. Přeprava jednotky se zabezpečuje pozemní cestou. Tato jednotka může být v případě postižení sousedních států nahrazena předurčenými silami a prostředky HZS okresů sousedícími s danou zemí.

e) Koordinační činnost

Vyslání záchranných týmů do zahraničí vyžaduje, aby do místa nasazení byl vyslán koordinátor. Ten má za povinnost zkontaktovat se s příslušným koordinačním centrem a připravit podmínky pro příjezd české záchranné jednotky (v některých případech může koordinátor cestovat přímo s jednotkou).

1.14.4 Postup při vysílání záchranných týmů do zahraničí⁽¹⁴⁾

Uvedení předurčené jednotky na úrovni centrálních sil do pohotovosti zajišťuje na pokyn řídicího důstojníka HZS ČR operační a informační středisko generálního ředitelství HZS ČR

a) po obdržení informace o vzniku závažné mimořádné události v zahraničí nebo

b) při vyžádání pomoci ze zahraničí.

Po upřesnění složení jednotky je určen velitel jednotky, seznam zařazených osob, stanoven cíl a způsob přepravy, místo soustředění a doba odjezdu. Svoz do místa soustředění je zajišťován PČR a HZS krajů.

Současně s uvedením jednotky do pohotovosti se ve spolupráci s MZV ČR a odborem mezinárodní spolupráce MV ČR zjišťují:

- situace v místě nasazení,
- požadavky na pomoc,
- kontakty na kompetentní orgány postižené země, její zastupitelský úřad v ČR a náš zastupitelský úřad v postižené zemi,

- rychlý průjezd tranzitními zeměmi.

Při vyslání se jednotce vydává strava a finanční prostředky. Při letecké přepravě se kompetentními orgány postižené země organizuje návazná přeprava do místa určení z cílového letiště.

V případě potřeby dlouhodobějšího zásahu a značného poškození cílové země se vysílá za jednotku přepravenou letecky jednotka pro záchranné práce při zřícení budov s těžkým a týlovým vybavením, která ji následně zabezpečí a vystřídá. Návrat části sil a prostředků se zpravidla organizuje využitím letounů poskytujících v dalším období HP.

Postup při vysílání záchranných týmů do sousedních zemí složené z regionálních sil je obdobný.

1.15 Historie vyhledávacího a záchranného odřadu⁽⁴⁷⁾ (dále jen „USAR“)

Historie specializovaného odřadu s jasnou koncepcí určeného pro vyhledávání a záchranu osob ze sutin zřícených budov se začala psát až v roce 1999, tedy v roce, kdy svět soustřeďoval všechny dostupné záchranné kapacity do oblastí postižených zemětřeseními v Turecku a na Tchaj-wanu.

Po cenných zkušenostech v roce 1999 bylo jasné, že ČR není na poskytování záchranné pomoci do zahraničí připravena. Chyběla opora v právních předpisech, smluvní ujednání, dohodnutá a odsouhlasená pravidla a metodické pokyny, speciální technické prostředky, nebyl proveden výběr osob do záchranných jednotek, neprováděla se zvláštní odborná příprava atd. Nechybělo však nadšení řady lidí pro věc.

Pro zlepšení situace v oblasti poskytování pomoci do zahraničí bylo po výše uvedených akcích využito meziresortní vůle zabývat se problematikou zapojování sil a prostředků ČR do mezinárodních záchranných operací a poskytování HP do zahraničí a situace se začala zásadně měnit. Vyvrcholením bylo přijetí zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. Ten stanovil plnění úkolů v této oblasti. Zákon uložil MV ČR odpovědnost za rozhodnutí o pomoci a za její poskytnutí v dohodě s MZV ČR.

Návazným nařízením vlády č. 463/2000 Sb. pak byla stanovena základní pravidla zapojování do mezinárodních záchranných operací.

Za zmínku stojí také materiál Zapojení ČR do mírových a záchranných operací a HP, který byl schválen usnesením vlády č. 458 ze dne 9. května 2001. Na tento materiál pak navazovala celá řada dokumentů schválených Bezpečnostní radou ČR a vládou ČR.

Od roku 1999 bylo pro formování první specializované vyhledávací a záchranné jednotky využito sil a prostředků HZS hlavního města Prahy a to především vzhledem k jeho široké personální i materiální základně, návaznosti na mezinárodní letiště i základnu dopravního letectva AČR, která byla schopna vyčlenit letecké prostředky pro přepravu humanitární pomoci.

Vzhledem k potřebě získání včasných informací o potřebě nasazení specializovaných záchranných jednotek v zahraničí, podmínkách v oblastech postižených katastrofou a koordinace při mezinárodních záchranných operacích je také důležité neustálé napojení řídicích struktur HZS ČR na mezinárodní organizace zajišťující koordinaci mezinárodních sil při mezinárodních záchranných operacích. Prostřednictvím MV-GŘ HZS ČR došlo také již v roce 1999 k napojení ČR na INSARAG, v rámci níž jsou projednávána pravidla a metodické postupy pro všechny procedury při vysílání, transportu, přijímání a koordinaci mezinárodních sil při rozsáhlých katastrofách spojených se zřícením objektů a poruchou infrastruktury v postižené oblasti.

Důležitou složkou USAR odřadu jsou kynologové se speciálně vycvičenými psy pro vyhledávání živých osob ze sutin. Proto bylo potřeba přikročit k systémové práci s kynologickými organizacemi působícími na území ČR a k jejich využívání a dále k vytvoření podmínek pro vznik služební kynologie u HZS ČR.

Následovalo postupné vybavování členů předurčených do USAR odřadu osobními ochrannými prostředky a prostředky osobními potřeby a zajišťování technických a logistických prostředků pro USAR odřad z finančních prostředků HZS hl. m. Prahy a MV-GŘ HZS ČR.

S platností od 1. července 2007 dosáhl také HZS Moravskoslezského kraje akceschopnosti vyhledávacího a záchranného odřadu, USAR odřadu pro potřeby nasazení na území České republiky i v rámci mezinárodních záchranných operací.

Je třeba učinit také zmínku o názvu vyhledávací a záchranné jednotky, tedy USAR odřadu. Mezinárodně se několik let používalo označení SAR. Okolo roku 2002 však bylo v rámci pravidelných jednání Mezinárodní poradní skupiny INSARAG rozhodnuto o upřesnění názvu na USAR z toho důvodu, že název SAR byl používán zároveň pro službu pátrání a záchrany v případě zmizelých letadel, aby nedocházelo k záměně těchto dvou odlišných problematik.

1.15.1 Odřad USAR

USAR do obydlených oblastí je jedním z odřadů MV-GŘ HZS ČR. Odřad je předurčen pro vyhledávací a záchranné práce v obydlených oblastech - zejména po zemětřeseních. Může také působit na území ČR při zřícení budov.

Jedná se o odřad s týlovým zabezpečením nejméně na 7 dnů v počtu 36 osob (střední odřad) nebo s týlovým zabezpečením nejméně na 10 dní v počtu 69 osob (těžký odřad), jehož přeprava je zabezpečována letecky, alternativě pozemní cestou do vzdálenosti 1000 km.

1.15.2 Struktura odřadu USAR

a) Těžký USAR odřad se skládá z 69 osob - z velitele odřadu, 2 velitelů segmentů, 2 zástupců velitelů segmentů, 2 týlařů - techniků technické služby - spojařů, 2 týlařů - logistiků, 4 styčných důstojníků, 2 lékařů, IT specialisty, statika, 2 velitelů čet, 4 družstev hasičů - 1+9 a 2 kynologických skupin - 1+4.

b) Střední USAR odřad se skládá z 36 osob - z 6 kynologů, lékaře, 2 týlových techniků, IT technika, velitele odřadu, zástupce velitele odřadu a 2 styčných důstojníků, velitele čtyř, dvou družstev hasičů-záchranářů 1+9 a statika.

1.16 Kynologie v IZS ČR⁽³⁴⁾

Jedním z úkolů HZS ČR je poskytnutí účinné pomoci při mimořádných událostech, mezi které patří i mimořádné události vyžadující nalezení a záchranu osob ze sutin zřícených budov.

Záchranářská kynologie je kynologický obor, jehož posláním je výcvik psovoda se psem k nalézání pohřešovaných osob v sutinách, ve volném terénu, lavinách, pod vodní hladinou apod. za využití čichových schopností psa. Psovod a pes, kteří provádí výcvik v oboru záchranářské kynologie, tvoří nedílnou kynologickou dvojici. Při indispozici psovoda je pes nevyužitelný, při indispozici psa je nevyužitelný psovod.

Po zemětřesení v Turecku v roce 1999 bylo jasné, že se HZS ČR bude muset zabývat myšlenkou úzké spolupráce s dobrovolnými kynology. Do té doby dobrovolní kynologové sjednoceni v různých organizacích, jako např. Svaz záchranných brigád kynologů a ostatní psovodi spolupracovali zejména s Hlavním úřadem Civilní ochrany a výcvikovými základnami AČR.

Dnes se záchranářská kynologie s ohledem na svou specifiku prioritně řeší v rámci IZS ČR především využitím zdrojů jiných složek IZS ČR, které se záchranářskou kynologií aktivně zabývají, popř. využitím statutu osobní a věcné pomoci.

1.17 INSARAG

1.17.1 Historie

INSARAG začal být formován v roce 1991, jako koordinační složka států při zemětřeseních nebo katastrofách, které zapříčiní totální strukturální kolaps, ale také koordinační složka států, které provádějí mezinárodní USAR pomoc, OSN, a jiných. V období mezi katastrofami INSARAG zajišťuje přípravu USAR států, které poskytují pomoc. V průběhu katastrof, postižené země a země, které poskytují USAR pomoc aplikují prvky z Metodiky INSARAG. Aktivita INSARAG zahrnují také zlepšování přípravy na katastrofy zahrnující podporu mezi mezinárodními USAR týmy.

MV-GŘ HZS ČR nahlásilo český USAR tým na sekretariát INSARAG-FCSS v roce 1999, jako oficiální USAR tým MV-GŘ HZS ČR.

Metodika INSARAG

Metodika INSARAG je určena mezinárodním USAR týmům a zahrnuje následující fáze:

Příprava

- čas mezi katastrofami, kdy se týmy scházejí a vyměňují si informace a zkušenosti.

Mobilizace

- systém vyslání USAR týmu, který je připraven zasahovat v postižené zemi.

Operace

- popis veškerých operací, které USAR tým provádí v místě zásahu, registrace u On-Site Operations Koordinačního střediska (dále jen „OSOCC“), informování Místní nouzové řídicí agentury (dále jen „LEMA“) a samotná práce USAR týmu.

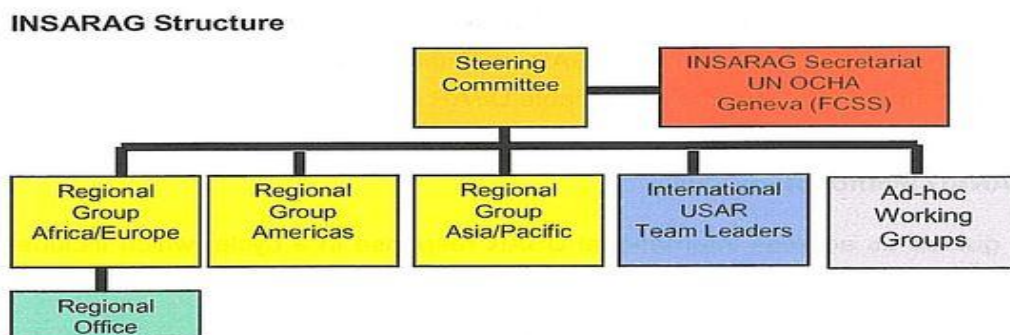
Demobilizace

- rozhodnutí o ukončení operace, odhlášení z OSOCC a návrat zpět do vlasti.

Post-Mise

- jedná se o zpětnou vazbu, napsání a odeslání zprávy o zásahu na sekretariát INSARAG, předávání informací kolegům.

Obrázek č. 1 Struktura INSARAG

Zdroj: www.usar.cz

1.18. Legislativa ČR a EU

1.18.1 Právní úprava a institucionální zajištění humanitární pomoci ČR do zahraničí⁽⁴³⁾

Pravomoci MV ČR a MZV ČR při poskytování HP v zahraničí vyplývají ze zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, podle kterého:

- MV ČR plní úkoly v oblasti zapojení ČR do mezinárodních záchranných operací při MU v zahraničí a poskytování HP do zahraničí v součinnosti s MZV ČR.⁽²¹⁾
- MV ČR rozhoduje v dohodě s MZV ČR o HP poskytované státem do zahraničí a zapojování do mezinárodních záchranných operací.⁽²¹⁾

Podle dosavadní praxe ministr zahraničních věcí v návaznosti na usnesení vlády ČR č. 153/1995 ve znění usnesení vlády č. 342/1996 rozhodoval o poskytnutí HP do výše 5 mil. Kč na základě konkrétní situace v postižené oblasti. Podle nového zákona o IZS, tak rozhoduje v dohodě s MV ČR. V případech, které svým rozsahem vyžadují poskytnutí pomoci ve větším rozsahu, či které vyžadují spolupráci více ministerstev, buď učiní rozhodnutí vláda ČR, nebo je aktivován krizový štáb MV ČR, kam má MV ČR právo vyžadovat účast zástupců jiných ministerstev a ústředních orgánů, popřípadě jiných odborníků.

Poskytování HP ČR se dále opírá o:

- Usnesení vlády ČR č. 153/1995 – Zásady pro poskytování zahraniční pomoci a jeho změny usnesením vlády ČR č. 342/1996.
- Usnesení vlády č. 381/1999 k výběru a pořízení humanitární pomoci vlády do zahraničí.
- Zák. č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci do zahraničí,
- Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ve znění pozdějších předpisů, zejména zákona č. 237/2000 Sb.
- Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR.
- Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení (krizový zákon),
- Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách.
- Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání.
- Ústavní zákon č. 300/2000 Sb., který upravuje rozhodování o vyslání ozbrojených sil ČR do mírových operací a jejich účast na záchranných pracích v zahraničí při živelných pohromách, průmyslových nebo ekologických haváriích.
- Nařízení vlády ČR č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva.
- Mezinárodní smlouvy sjednané s Polskem, Německem, Slovenskem, Rakouskem a Maďarskem o pomoci a spolupráci při katastrofách a velkých haváriích.

1.18.2 Legislativa EU⁽¹⁶⁾

Současný legislativní rámec EU v oblasti civilní ochrany, krizového řízení a plánování je tvořen třemi základními dokumenty:

- Rozhodnutí Rady ze dne 23. října 2001 o vytvoření mechanismu Společenství na podporu zesílené spolupráce při asistenčních zásazích v oblasti civilní ochrany (2001/792/ES, Euratom),
- Rozhodnutí Komise ze dne 29. prosince 2003, kterým se stanoví prováděcí pravidla k rozhodnutí Rady 2001/792/ES, Euratom (2004/277/ES/Euratom),
- Rozhodnutím Rady ze dne 9. prosince 1999, o vytvoření Akčního plánu Společenství v oblasti civilní ochrany (1999/847/EC).

Rozhodnutím Rady 2001/792/ES, Euratom byl vytvořen mechanismus Společenství na podporu spolupráce mezi Společenstvím a členskými státy při asistenčních zásazích v oblasti civilní ochrany v případě vzniku závažných mimořádných událostí nebo bezprostředního nebezpečí jejich výskytu, které vyžadují přijetí opatření okamžité reakce.

Účelem mechanismu je pomoci zajistit lepší ochranu především osob, ale také životního prostředí a majetku, včetně kulturního dědictví, v případě výskytu závažných mimořádných událostí, např. přírodních, technologických, radiologických nebo ekologických havárií uvnitř nebo vně Společenství, včetně námořních havárií způsobujících znečištění vod.

Obecným cílem mechanismu je poskytovat na základě žádosti podporu při vzniku mimořádných událostí a napomáhat lepší koordinaci asistenčního zásahu prováděného členskými státy a Společenstvím.

Mechanismus zahrnuje řadu prvků a opatření:

- získání přehledu o zásahových týmech a další intervenční podpoře využitelných v členských státech k asistenčnímu zásahu v případě vzniku mimořádné události,
- vypracování a realizace výcvikového programu pro zásahové týmy a pomocný zásahový personál a pro experty z posuzovacích nebo koordinačních týmů,
- workshopy, semináře a pilotní projekty k nejdůležitějším aspektům zásahu,
- sestavování a vysílání posuzovacích nebo koordinačních týmů,
- zřízení a řízení monitorovacího a informačního střediska EU (dále jen „MIC“),
- vytvoření a řízení společného komunikačního a informačního systému pro případ vzniku mimořádné události
- další podpůrná opatření.

Rozhodnutím Komise 2004/277/ES, Euratom se stanoví prováděcí pravidla k rozhodnutí Rady 2001/792/ES, Euratom. Rozhodnutí zejména stanoví pravidla týkající se:

- informací o příslušných zdrojích dostupných k asistenčním zásahům civilní ochrany,
- zřízení monitorovacího a informačního systému pro případ mimořádných událostí (dále jen „CECIS“),
- hodnocení a koordinace týmů, včetně kritérií pro výběr expertů,
- vytvoření školicího programu,

- zásahů uvnitř i vně Společenství.

Třetím základním právním aktem v oblasti civilní ochrany je Rozhodnutí Rady 1999/847/EC o vytvoření Akčního plánu Společenství v oblasti civilní ochrany. Na tento původní Akční plán (1998-1999) navazoval Druhý akční plán (2000-2004), který byl následně rozhodnutím Rady prodloužen až do roku 2006. Akční plán je určen k podpoře aktivit členských států EU k provádění implementačních opatření na národní, regionální a lokální úrovni k zajištění ochrany osob, majetku a životního prostředí v případě přírodních nebo technologických katastrof. Dalším záměrem Akčního plánu je usnadnit vzájemnou spolupráci, pomoc a výměnu zkušeností mezi členskými státy.

Institucionálně humanitární pomoc EU spravuje ECHO a nově i Evropský dobrovolnický sbor humanitární pomoci jakožto společný příspěvek mladých Evropanů k humanitárním činnostem Unie.⁽¹³⁾

1.19 Vybrané NNO

1.19.1 Občanské sdružení Adventistická agentura pro pomoc a rozvoj (dále jen „ADRA“), historie a současnost

ADRA, byla založena ve Spojených státech amerických před více jak padesáti lety. V roce 1997 jí byl od Ekonomické a sociální rady OSN udělen statut vrchního poradce.

V ČR tedy začala ADRA působit v roce 1992, a to nejprve jako nadace, jejímž úkolem bylo přerozdělovat finanční pomoc. Pracovníci ADRY postupem času rozšířili své pole působnosti a začali sami realizovat různé pomocné programy. S nárůstem pracovní agendy a v reakci na legislativní změny bylo v roce 1994 založeno občanské sdružení ADRA. Jeho úkolem je poskytovat humanitární, sociální a rozvojovou pomoc nejen doma, ale i v zahraničí. ADRA dnes patří mezi tři největší humanitární organizace v ČR.⁽³⁵⁾

Sdružení se věnuje poskytování bezprostřední a následné fyzické, psychické, eventuálně duchovní pomoci obětem katastrofy. Podílí se na zajišťování koordinované humanitární pomoci v návaznosti na činnost složek IZS ČR při řešení mimořádných událostí.⁽¹⁰⁾

ADRA působí v ČR ve dvou subjektech: ⁽¹⁰⁾

nadace ADRA;

- občanské sdružení ADRA.

1.19.2. Úřad Českého červeného kříže (dále jen „ÚČČK“), historie a současnost

1. února 1919 se v Obecním domě v Praze sešla přípravná schůzka sociálních pracovníků, zvolila užší výbor a vyslala delegaci k prezidentovi republiky T. G. Masarykovi s žádostí o vyslovení souhlasu se vznikem nové organizace a se jmenováním jeho dcery dr. Alice Masarykové do funkce předsedkyně Československého červeného kříže (dále jen „ČSČK“). Prezident republiky svým dopisem ze dne 6. února 1919 této žádosti vyhověl. Toto datum je považováno za oficiální datum založení ČSČK. ⁽²⁹⁾

Český červený kříž (dále jen „ČČK“) působí podle zákona jako výlučně uznaná pomocná organizace vojenské zdravotnické služby také v oblasti ochrany obyvatelstva. Poskytuje pomoc v případě vzniku mimořádných událostí a krizových situací. Pomoc ČČK spočívá zpravidla ve vytváření zdravotnických, záchranných, sociálních a dalších humanitárních služeb a současně šíří znalost Ženevských úmluv. ⁽¹⁰⁾

Při veškeré své činnosti se ČČK řídí sedmi základními principy: ⁽²⁹⁾

1. Humanita
2. Neutralita
3. Nestrannost
4. Nezávislost
5. Dobrovolnost
6. Jednota
7. Světovost

1.19.3 Humanitární jednotky ČČK (dále jen „HJ ČČK“), historie a současnost

Jsou ustavovány od roku 2002. Mají v základní sestavě 21 členů a tvoří ji družstva:

- a) zdravotnické,

- b) stravovací,
- c) ubytovací,
- d) sociální,
- e) technické

Jsou vybudovány krajské sklady HJ ČČK s vybavením pro nouzové ubytování a stravování evakuovaných a vybavením pro zabezpečení činnosti HJ ČČK.⁽¹⁰⁾

Zásobní materiál pro humanitární pomoc je umístěn ve 14 krajských skladech ČČK, odkud bude v případě rozsáhlých mimořádných událostí dodáván podle potřeby. V případě nutnosti je možné využít i Ústřední pohotovostní sklad ČČK pro zahraniční HP.⁽¹⁵⁾

1.19.4 Sdružení Česká katolická charita (dále jen „ČKCH“), historie a současnost

ČKCH vznikla v Československu po roce 1918, rozvinula svoji činnost a pomáhala zejména ve zdravotnictví, pečovala o mládež v dětských domovech a sirotčincích, o staré, nemocné, duševně a tělesně postižené, prováděla ošetrovatelskou a pečovatelskou službu v chudých rodinách. Po roce 1945 se významně podílela na repatriaci a péči o osvobozené vězně. V roce 1950 nuceně předala charitní ústavy a zařízení do státní správy.⁽¹⁰⁾

Po roce 1989 nastává obrat i v ČKCH. Začátkem roku 1990 se mění na popud biskupa Antonína Lišky vedení ČKCH v Praze. V květnu 1990 se poprvé setkávají budoucí diecézní pracovníci charity, kteří mají za úkol povzbudit vznik a vývoj farních a oblastních charit. Ty vznikají mnohde právě z Výborů křesťanské pomoci a z aktivistů, kteří posílají balíčky do misií. Doba hledání a třibení názorů na budoucnost ČKCH je v roce 1991 zavržena vznikem diecézních a arcidiecézních charit s vlastními stanovami a s právní subjektivitou.⁽²⁸⁾

Od roku 1995 je ČKCH řádným členem mezinárodních organizací Caritas Europa a Caritas Internationalis, sdružujícím 146 charitativních organizací působících ve 194 státech a území světa.⁽¹⁰⁾

Hlavní činností charity je pomoc potřebným na území ČR. Jde zejména o pomoc matkám s dětmi v tísní, lidem bez přístřeší, osobám se zdravotním a mentálním postižením,

sociálně slabým rodinám, drogově závislým, opuštěným starým lidem, osobám, které se ocitly v osobní krizi, migrantům a uprchlíkům, vězňům a osobám vracějícím se z výkonu trestu.⁽²⁸⁾

Charita provozuje poradny, stacionáře, přechodná ubytování, domovy na trvalý pobyt, hospice, apod. a vede projekty na začlenění do společnosti a využití volného času. Významná je i pomoc rodinám, které byly postiženy v letech 1997, 1998, 2002 a 2006 povodněmi. Důležitou součástí charitní práce je rovněž humanitární pomoc do zahraničí. Pracovníci charity se rovněž účastní práce v odborných komisích na ministerstvech zdravotnictví a práce a sociálních věcí. Podílí se rovněž na vzdělávání studentů, pracovníků charity i ostatních neziskových organizací v oblasti sociální, zdravotní a humanitární pomoci.⁽²⁸⁾

1.19.5 Obecně prospěšná společnost Člověk v tísni, historie a současnost

Člověk v tísni pracuje na poli humanitární a rozvojové spolupráce nejen v zahraničí, ale také v ČR. Mezi humanitární programy realizované v ČR patří projekty pomoci a obnovy po povodních v roce 1997, 2002 či 2006, kdy Člověk v tísni pomohl tisícům jednotlivců a desítkám institucí. Dlouhodobé programy se zaměřují na zvyšování informovanosti české společnosti o rozvojové spolupráci. Jejich cílem je posílit zájem o danou problematiku a přispět k tomu, aby byla ČR vnímána jako vyspělá dárcovská země, jež je připravena pomáhat rozvojovým zemím a efektivně s nimi spolupracovat.⁽³¹⁾ Humanitární pomoc společnost Člověk v tísni provozuje v následujících zemích:⁽³¹⁾

- a) Afghánistán
- b) Čečensko
- c) Česká republika
- d) Pákistán
- e) Srí Lanka
- f) Etiopie

V rámci projektů rozvojové pomoci se věnuje zejména:⁽³¹⁾

- zajištění základních lidských potřeb jako je pitná voda,
- podpoře vzdělání,
 - podpoře zdravotnictví,
 - rozvoji podnikatelských aktivit,
 - sociálním programům,
 - podpoře občanské společnosti a dobrého vládnutí (good governance).

1.19.6 Maltézská pomoc, o.p.s (dále jen „MP“), historie a současnost

MP je zřízena Suverénním řádem Maltézských rytířů pro naplňování řádového poslání v duchu řádových idejí. Ty jsou vyjádřeny heslem Řádu – „*Tuitio fidei et obsequium pauperum*“, tedy obrana víry a služba trpícím. Vyjádřeno v duchu moderního pojetí – ochrana či obrana víry a pomoc potřebným, trpícím, lidem v nouzi. Tato pomoc je poskytována všem potřebným bez rozdílu. MP byla zřízena v roce 2002. V činnosti pokračuje po České maltézské pomoci, o. s., a je zřizovatelem České maltézské pomoci, středisko České Budějovice, o.p.s.⁽¹⁰⁾

Zajišťuje sociální pomoc, humanitární, zdravotnické a psychologické služby včetně krizové psychologické intervence. Provozuje nestátní zdravotnické zařízení pro zajištění mobilních stanovišť první pomoci.⁽³⁶⁾

1.19.7 Armáda spásy (dále jen „AS“), historie a současnost

AS je mezinárodní křesťanskou organizací s ústředím v Londýně. Na území ČR začala působit v roce 1919. V roce 1950 byla její činnost ukončena tehdejším režimem. Od roku 1990 se její členové kromě misijní práce, věnují péči o sociálně znevýhodněné a jinak potřebné občany.⁽¹⁰⁾

V ČR provozuje například ubytovny pro bezdomovce, denní centra (pro bezdomovce, propuštěné vězně apod.), domy pro matky s dětmi, farmu, ubytovnu pro staré lidi a řadu komunitních center. Příslušníci AS se věnují také oblasti vězeňské péče

a dalším humanitárním aktivitám. AS v ČR byla registrována MV ČR dne 17. 5. 1990 jako občanské sdružení se sídlem v Praze.⁽²⁷⁾

2. CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

Předmětem výzkumného šetření bylo podrobné zmapování participace IZS ČR na mezinárodních záchranných operacích a poskytování humanitární pomoci do zahraničí. Dílčí cíl si kladl za úkol zjistit připravenost České republiky při poskytování humanitární pomoci, dále vyhodnocení jednotlivých druhů poskytování humanitární pomoci složkami IZS ČR včetně rozsahu jednotlivých druhů pomoci a následně poukázat na případné nedostatky při poskytování pomoci do zahraničí.

Předpokládané hypotézy neboli „položení výzkumné otázky“

Pro „položení výzkumné otázky“ jsem prioritně vytyčil cíl své práce. Nejdříve jsem musel splnit požadavek na odbornost v dané problematice pomocí studia odborné literatury, ze které jsem čerpal. Následně jsem na základě získaných odborných poznatků stanovil způsob zpracování neboli metodu výzkumu. V rámci své diplomové práce jsem položil tyto výzkumné otázky:

- *„Základní složky IZS ČR participují převážně na akutní humanitární pomoci a pouze okrajově při rozvojové pomoci“;*
- *„Ostatní složky IZS ČR se převážně věnují rozvojové humanitární pomoci“.*

3. METODIKA

Úvodem práce jsem pomocí různých literárních a elektronických zdrojů vytvořil ucelený přehled zkoumané problematiky.

Oslovil jsem ke spolupráci zástupce jednotlivých složek IZS ČR. Získané informace mi napomohly k vytvoření vlastního názoru na danou problematiku. Na základě uskutečněného výzkumu bude potvrzena nebo vyvrácena základní hypotéza dané problematiky.

Dále jsem využil pro získání potřebných informací dostupnou odbornou literaturu, která se dotýká poskytování humanitární pomoci v současné době.

V první fázi jsem se zaměřil na základní složky IZS ČR, a to konkrétně na HZS ČR. Tato základní složka IZS ČR nejvíce participuje na poskytování humanitární pomoci do zahraničí a její jednotlivé odřady se zúčastňují mezinárodních záchranných operací v zahraničí. Bylo zmapováno podílení se této složky IZS ČR na jednotlivých humanitárních a záchranných misích včetně druhů a objemů těchto poskytnutých pomoci do zahraničí za léta 2007 - 2011. Tato fáze výzkumu byla rozdělena podle jednotlivých typů poskytnutí pomoci do zahraničí v jednotlivých rocích.

Ve druhé fázi byl můj výzkum zaměřen na ostatní složky IZS ČR, a to na nevládní neziskové organizace, které se velkou měrou podílí na humanitárních misích a rovněž participují na rozvojových projektech. Konkrétně jsem se zaměřil na jednu z největších humanitárních organizací v ČR, kterou je Občanské sdružení ADRA ČR. Jejich spoluúčast na jednotlivých projektech je nemalá. Zmapování těchto projektů bylo rozděleno na humanitární projekty, které jsem dále pro přehled rozdělil na ukončené projekty a projekty, které ještě probíhají. To samé rozdělení jsem provedl i u rozvojových projektů.

V těchto projektech jsou popsány základní informace o zemi, ve které tato organizace realizuje své projekty, dále potřeba realizace jednotlivých projektů a specifikovány jednotlivé projekty, jejich zaměření a cíl, který by měly dosáhnout.

K popisu činnosti jednotlivých složek IZS ČR jsem použil zákonné normy České republiky a odbornou literaturu k danému tématu.

Podstatnou částí k získání potřebných informací byla osobní diskuze s osobami, které mají zkušenosti s předmětnou problematikou, a to jak s osobami základních složek IZS ČR, tak i s osobami pracující pro ostatní složky IZS ČR, a to konkrétně pro nevládní neziskové organizace. Jednalo se o osoby, které byli přímými účastníky jednotlivých humanitárních misí v zahraničí.

Nemalou měrou při zpracování této diplomové práce mi byli nápomocny brožury, propagační materiály, publikace, a v neposlední řadě internetové odkazy.

Ke zpracování dat byl použit program Microsoft Office 2010–Excel a Word, statistické zpracování dat do ucelených grafů a tabulek.

4. VÝSLEDKY

4.1 Humanitární pomoc ČR do zahraničí v roce 2007⁽⁴⁷⁾

Státní HP ČR do zahraničí je realizována z finančních prostředků, které jsou alokovány vládou pro daný rok ve státním rozpočtu do účelové vázané rezervy na HP VPS.

Na rok 2007 byly vyčleněny finanční prostředky ve výši 70 mil. Kč. Čerpání finančních prostředků z této účelové rezervy využívá MZV ČR a pravidelně informuje vládu.

V roce 2007 byla poskytnuta HP do 26 zemí Evropy, Asie, Afriky a Latinské Ameriky.

Tabulka č. 1 - Humanitární pomoc v roce 2007

Česká republika – humanitární pomoc 2007	
Afghánistán	Srí Lanka
Súdán	Srbsko (Kosovo)
Irák	Jemen
Bolívie	Albánie
Šalomounovy ostrovy	Makedonie
Zambie	Moldavsko
Malajsie	Peru
Mosambik	Nepál
Džibutská republika	KLDR
Uganda	Barma
Dominikánská republika	Ghana
Belize	Karibik
Bangladéš	Palestina

Zdroj: vlastní analýza

Ve výši 2 mil. Kč byla poskytnuta humanitární pomoc Albánii a Makedonii, a to v důsledku rozsáhlých lesních požárů.

Tabulka č. 2 - Poskytnutý materiál v roce 2007

Českou republikou poskytnutý materiál v roce 2007	
Albánie	Makedonie
100 ks zásahových přileb	120 párů zásahové obuvi
	120 párů zásahových rukavic

Zdroj: vlastní analýza

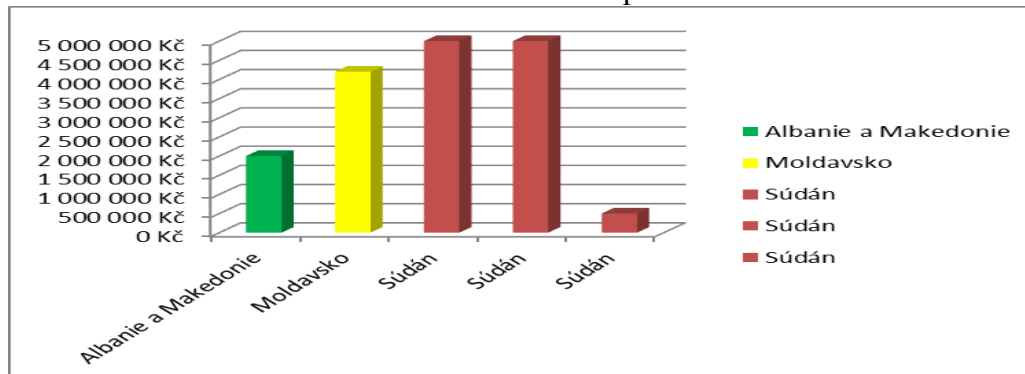
Příslušníci HZS ČR byli zodpovědní za transport a předání materiální pomoci.

V srpnu 2007 byla předána další materiální humanitární pomoc Moldavsku, když ČR reagovala na výzvu moldavské vlády k mezinárodnímu společenství v souvislosti s katastrofálním suchem. Materiální pomoc ve výši 4,2 mil. Kč byla předána formou osiv ozimé pšenice pro zemědělské oblasti postižené suchem.

Tříkrát byla během roku 2007 poskytnuta HP Súdánu.

- 1) V únoru 2007 byla poskytnuta částka ve výši 5 mil. Kč. Tato částka byla poskytnuta jako finanční příspěvek prostřednictvím Světového potravinového programu OSN na jeho operaci se zaměřením na zajištění základní výživy pro obyvatelstvo postižené konfliktem zejména v Dárfúru.
- 2) V červnu 2007 byla poskytnuta stejná částka prostřednictvím Evropské komise na zajištění mírové mise Africké unie AMIS v Dárfúru v rámci African Peace Facility při řešení jedné z největších humanitárních krizí na světě.
- 3) V srpnu 2007 ČR poskytla finanční prostředky ve výši 500 tis. Kč určené humanitární organizaci HART (Humanitarian Aid Relief Trust) na humanitární aktivity v Súdánu.

Graf č. 1 - Materiální humanitární pomoc v roce 2007

Zdroj: vlastní analýza

4.2 Humanitární pomoc ČR do zahraničí v roce 2008⁽⁴⁷⁾

V roce 2008 ČR vyčlenilo na HP finanční prostředky ve výši 75 mil. Kč. Vláda ČR v tomto roce poskytla HP do 23 zemí Evropy, Asie, Afriky a Latinské Ameriky.

Tabulka č. 3 – Humanitární pomoc v roce 2008

Česká republika – humanitární pomoc 2008	
Libanon	Turecko
KLDR	Timor Leste
Malajsie	Irák
Keňa	Ukrajina
Čína	Moldavsko
Tádžikistán	Rumunsko
Albánie	Gruzie
Kongo	Zimbabwe
Súdán	Haiti
Barma	Africký roh
Senegal	Etiopie
Afghánistán	

Zdroj: vlastní analýza

ČR poskytla HP v tomto roce celkem šestkrát. Za předání a transport materiálu odpovídali ve všech případech HZS ČR.

V březnu 2008 byla poskytnuta HP ve výši 2 mil. Kč z důvodu výbuchu muničního skladu v Albánii ve městě Gerdec, poblíž Tirany. Materiální HP byla poskytnuta ve formě krevní plazmy, léčiv a zdravotnického materiálu.

V květnu 2008 byla poskytnuta další materiální HP ve výši 2 mil. Kč, a to z důvodu odstraňování ničivých následků zemětřesení v provincii S'-čchuan v jihozápadní Číně. První část této pomoci obsahovala medikamenty a druhá část byla poskytnuta ve formě 9 kusů stanů S-65.

Na přelomu července a srpna 2008 ČR poskytla materiální HP v důsledku rozsáhlých záplav ve východní Evropě v celkové výši 2,8 mil. Kč.

Tabulka č. 4 – Poskytnutý materiál v roce 2008

Země	Poskytnutý materiál
Rumunsko	12 elektrocentrál
Ukrajina	6 čerpadel, 500 nafukovacích lehátek, 500 spacích pytlů, 240 pohotovostních balíčků prádla
Moldavsko	10 čerpadel, 6 elektrocentrál, 500 vysokých gumových bot

Zdroj: vlastní analýza

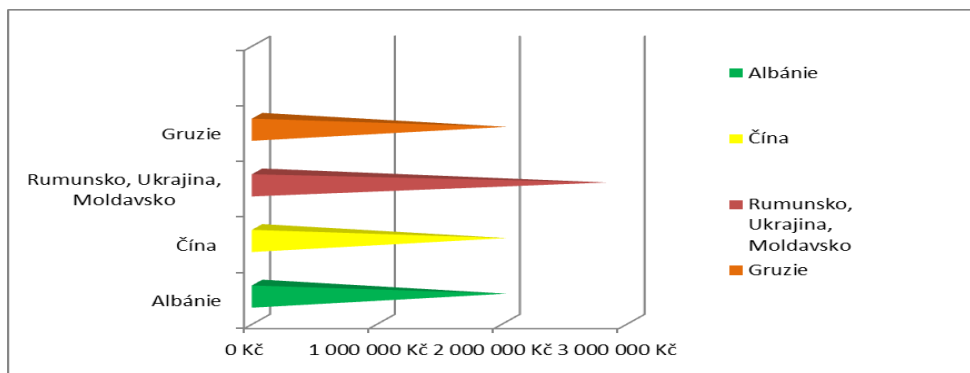
Poslední poskytnuta HP ČR se uskutečnila v polovině srpna 2008 Gruzii po válečném konfliktu ve formě zdravotnického materiálu v celkové hodnotě 2 mil. Kč. Předaný materiál obsahoval:

- 41 000 ks různých obvazů,
- 120 krevních jednotek,
- 160 jednotek krevní plazmy,
- 1 000 ampulí Albuminu.

V průběhu roku 2008 byla celkem třikrát poskytnuta finanční pomoc Barmě. V květnu 2008 se jednalo o finanční prostředky ve výši 2,5 mil. Kč, které byly poskytnuty prostřednictvím Mezinárodního výboru Červeného kříže na odstraňování následků škod vzniklých působením cyklonu Nargis.

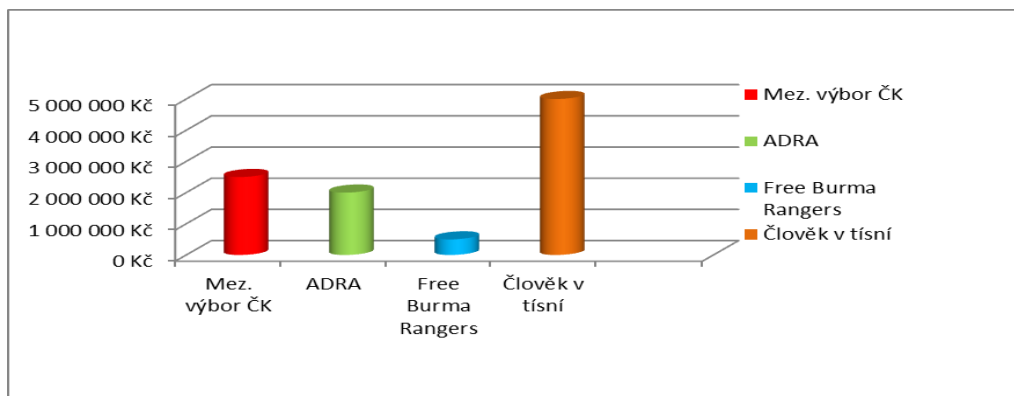
Dále v květnu 2008 byl ČR poskytnut finanční příspěvek neziskové organizaci ADRA ve výši 2 mil. Kč, neziskové organizaci Free Burma Rangers ve výši 0,5 mil. Kč a v červenci 2008 byla neziskové organizaci Člověk v tísni – společnost při České televizi, o.p.s. poskytnuta finanční částka 5 mil. Kč na odstraňování následků cyklonu Nargis.

Graf č. 2 – Materiální humanitární pomoc v roce 2008

Zdroj: vlastní analýza

Graf č. 3 - Finanční humanitární pomoc v roce 2008

Zdroj: vlastní analýza

4.3 Humanitární pomoc ČR do zahraničí v roce 2009⁽⁴⁷⁾

Na rok 2009 bylo vládou ČR vyčleněno celkem 85 mil. Kč. V roce 2009 byla ČR poskytnuta HP do 20 zemí Evropy, Asie, Afriky a Latinské Ameriky.

Tabulka č. 5 - Humanitární pomoc v roce 2009

Česká republika - humanitární pomoc 2009	
Gaza	Brazílie
Zimbabwe	Etiopie
Kostarika	Uganda
Malajsie	Filipíny
Somálsko	Indonésie
Afghánistán	Ukrajina
Pákistán	Salvador
Barma	Nikaragua
Kongo	Srí Lanka
Keňa	Tchaj-wan

Zdroj: vlastní analýza

ČR v roce 2009 záchranářskou a materiální pomoc do zahraničí nerealizovala, a to z důvodu, že její poskytnutí by vzhledem ke vzdálenosti nebylo efektivní nebo ČR nedisponovala požadovanými komoditami.

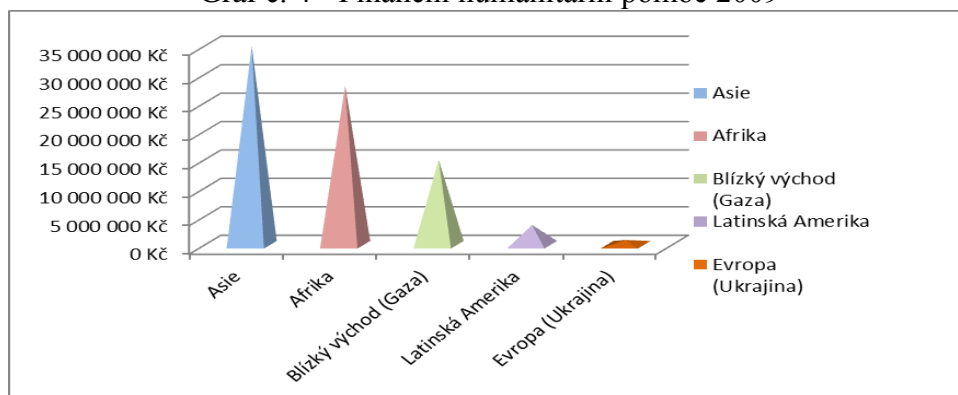
V zemích jako je Gaza, Jemen, Pákistán, Somálsko a Srí Lanka se životní situace obyvatelstva zhoršila vlivem ozbrojených konfliktů. ČR na tuto oblast poskytla finanční materiální pomoc ve výši 34 mil. Kč, což je 40% z celkového rozpočtu vyčleněného na rok 2009.

Tabulka č. 6 - Teritoriální finanční pomoc v roce 2009

Finanční pomoc v jednotlivých teritoriích v roce 2009	
Asie	35 mil. Kč
Afrika	28 mil. Kč
Blízký východ (Gaza)	15 mil. Kč
Latinská Amerika	3,5 mil. Kč
Evropa (Ukrajina)	850 tis. Kč
Fond rychlé reakce OSN	2,5 mil. Kč

Zdroj: vlastní analýza

Graf č. 4 - Finanční humanitární pomoc 2009

Zdroj: vlastní analýza

HP pomoc poskytuje Ministerstvo zahraničních věcí, a to se souhlasem Ministerstva vnitra. Celkové vymezené finanční prostředky v celkové výši 85 mil. Kč byly použity níže uvedeným způsobem.

Tabulka č. 7 – Finanční humanitární pomoc v roce 2009

Finanční humanitární pomoc ČR v roce 2009			
Měsíc	Oblast	Důvod	Výše v Kč
leden	Gaza	Ozbrojený konflikt	5 mil.
únor	Zimbabwe	Cholera	2,71 mil.
únor	Kostarika	Zemětřesení	250 tis.
únor	Malajsie	Barmští uprchlíci	540 tis.
duben	Gaza	Postkonfliktní obnova	10 mil.
duben	Somálsko	Vojenský konflikt	2,96 mil.
květen	Afgánistán	Projekty v provincii Lógar	2,76 mil.
květen	Pákistán	Ozbrojený konflikt	5 mil.
červen	Afgánistán	Odminování	4 mil.
červen	Barma	Ozbrojený konflikt	1 mil.
červenec	Barma, Keňa, Kongo, Somálsko a Srí Lanka	Humanitární projekty	19,18 mil.
srpen	Srí Lanka	Vnitřní uprchlíci	2,46 mil.
srpen	Tchaj-wan	Tajfun	900 tis.
září	Brazílie	Záplavy	520 tis.
září	Etiopie	Pomoc uprchlíkům	5 mil.
září	Uganda	Potravinová krize	5 mil.
září	Pákistán	Ozbrojený konflikt	5 mil.
říjen	Filipíny	Tajfun	2,58 mil.
říjen	Indonésie	Zemětřesení	3,9 mil.
listopad	Ukrajina	Chřipková epidemie	850 tis.
listopad	UN CERF – Fond pro rychlé reakce na katastrofy OSN	Přírodní katastrofy, vojenské konflikty, humanitární operace	2,5 mil.
listopad	Salvador	Hurikán	1,8 mil.

listopad	Nikaragua	Hurikán	
-----------------	-----------	---------	--

Zdroj: vlastní analýza

Poskytnuta finanční pomoc byla ve většině případů realizována prostřednictvím mezinárodních organizací či nevládních organizací přímo v místě potřeby formou humanitárních projektů na obnovu a podporu katastrofou zničených oblastí, infrastruktury apod.

ČR se během svého předsednictví v Radě EU zapojila do řešení humanitárních krizí ve světě. Zejména v první polovině roku 2009 se ČR podílela na vyslání koordinačních expertů jako součásti Monitorovacího a informačního střediska EU (dále jen „EU-MIC“) týmu v rámci Mechanismu rozšířené spolupráce v oblasti civilní ochrany EU. Tyto akce financuje Evropská komise a ČR na tyto akce dlouhodobě připravuje své experty. Čeští experti se účastnili níže uvedených akcí.

Tabulka č. 8 - Mise českých expertů

Oblast/Datum	Cíl mise
Moldávie 11 - 15.1.2009	Posouzení možností poskytnutí humanitární pomoci v souvislosti plynovou krizí ve východní Evropě. EU-MIC týmu se jako koordinační expert účastnil ppor. Mgr. Petr Vodička (HZS hl. m. Prahy).
Namibie 24.3 - 7.4.2009	Identifikace vhodných komodit pro humanitární pomoc Namibii postižené rozsáhlými povodněmi. Povodně postihly i další státy, ale pouze Namibie požádala EU o pomoc. EU-MIC týmu se jako koordinační expert zúčastnil plk. Ing. Vladimír Vlček, Ph.D. (HZS Moravskoslezského kraje). EU-MIC tým prováděl především monitorovací činnost v postižených oblastech za účelem informovat EU o urgentních potřebách postiženého obyvatelstva (základní hygienické potřeby).
Tádžikistán 26.5 - 5.6.2009	Této mise se jako expert a zástupce velitele EU-MIC týmu účastnil plk. Ing. Vladimír Vlček, Ph.D. (HZS Moravskoslezského kraje). Cílem mise bylo posouzení potřeb obyvatelstva postiženého povodněmi a sesuvy půdy. Tým rovněž prováděl průzkum v postižených lokalitách a vyjednával o potřebách

	země se zástupci Tádžikistánu a mezinárodními humanitárními organizacemi.
--	---

Zdroj: vlastní analýza

4.4 Humanitární pomoc ČR do zahraničí v roce 2010⁽⁴⁷⁾

Na rok 2010 byly ČR vyčleněny finanční prostředky určené na HP do zahraničí ve výši 73 mil. Kč. Ovšem celkový rozpočet na HP v roce 2010 činil 89 350 000 Kč. Plánovaná částka byla navýšena o 15 mil. Kč (Usnesením vlády č. 73/2010 – mimořádná HP Haiti) a 5 mil. Kč (Usnesením vlády č. 787/2010 - humanitární pomoc Pákistánu).

ČR poskytla v roce 2010 finanční HP do zemí Evropy, Asie, Afriky, Ameriky a na projekty HP v zemích Afrického rohu.

Tabulka č. 9 – Humanitární pomoc v roce 2010

Česká republika – humanitární pomoc 2010	
Polsko	Pákistán
Slovensko	Irán
Maďarsko	Palestina
Bosna a Hercegovina	Zimbabwe
Černá Hora	Niger
Rusko	Čad
Afghánistán	Haiti
Malajsie	Chile
Mongolsko	Kuba
Barma	

Zdroj: vlastní analýza

Finanční HP byla ve většině případů poskytnuta prostřednictvím české nebo mezinárodní nevládní organizace.

Materiální HP poskytla ČR v květnu 2010 Maďarsku a záchrannou HP byla využita ve dvou případech, a to Polsku a Slovensku.

Tabulka č. 10 - Humanitární pomoc Maďarsku v roce 2010

Maďarsko 2010
Na základě žádosti Maďarska EU o humanitární pomoc po povodních v květnu 2010 nabídla ČR humanitární pomoc ve formě 100 000 ks protipovodňových pytlů. Nabídka byla akceptována maďarskou stranou a koncem května byl vypraven konvoj s humanitární pomocí. Konvoj se skládal z příslušníků HZS Moravskoslezského kraje a zaměstnanců Základní logistiky Olomouc. Jednotka týž den předala protipovodňovou pomoc zástupcům maďarského Disaster Management Relief v Budapešti.

Zdroj: vlastní analýza

Tabulka č. 11 - Humanitární pomoc Slovensku v roce 2010

Slovensko 2010
Povodňový odřad, který byl složen z příslušníků: HZS Moravskoslezského kraje a Záchranného útvaru HZS ČR, byl na základě žádosti Slovenské republiky a pomoc z důvodu katastrofálních povodní vyslán na záchrannou humanitární operaci v katastrálním území obce Trebišov na východním Slovensku. Tento odřad byl nasazen v obci Hráň ve dnech 6 – 10.6.2010. Vlivem zvýšené hladiny řeky Trnávky hrozil v této oblasti sesuv hráze a vysoké bylo i riziko jejího protržení a následného zatopení velké části obce. Odřad v těchto místech odčerpával vodu pomocí čerpadel MČS 400 K2/2 a MČS 1500 K2. Rozloha čerpané plochy byla cca 0,5 km ² a byl odčerpán cca 1,2 m vysoký vodní sloupec v průběhu nasazení 48 hodin.

Zdroj: vlastní analýza

Tabulka č. 12 - Humanitární pomoc Polsku v roce 2010

Polsko 2010
<p>V průběhu měsíce května a června 2010 zasahovalo cca 150 hasičů z celkem 4 krajských HZS:</p> <ol style="list-style-type: none">1. HZS Olomouckého kraje2. HZS Ústeckého kraje3. HZS Středočeského kraje4. HZS hl. m. Prahy <p>a Záchraného útvaru HZS ČR při odstraňování následků katastrofálních povodní. Polsko požádalo o mezinárodní pomoc prostřednictvím EU-MIC, kromě ČR poskytly pomoc ve formě povodňových odřadů také Francie, Německo, nadnárodní modul EU (Litva, Lotyšsko a Estonsko), Dánsko, Ukrajina a Holandsko. Jednotlivé české odřady byly nasazovány dle aktuálních potřeb. Byla nasazená technika: celkem 3 kusy MČS 1500 – mobilní čerpací stanice (HZS ULK, HZS OLK a HZS SČK) a 2 kusy MČS 400 (ZÚ HZS ČR a HZS HMP).</p>

Zdroj: vlastní analýza

4.5 Humanitární pomoc ČR do zahraničí v roce 2011⁽⁴⁷⁾

V roce 2011 ČR vyčlenila finanční prostředky na HP do zahraničí ve výši 73 mil. Kč. Záchranářskou a materiální pomoc do zahraničí ČR v průběhu roku 2011 nerealizovala, protože poskytnutí by vzhledem ke vzdálenosti nebylo efektivní nebo ČR nedisponovala požadovanými komoditami. ČR v průběhu roku 2011 poskytla finanční HP do níže uvedených zemí.

Tabulka č. 13 - Humanitární finanční pomoc v roce 2011

Česká republika – humanitární pomoc 2011	
Finanční pomoc	
Afghánistán	Turecko
Japonsko	Kambodža
Malajsie	Írán
Lybie	Jemen
Súdán	Palestinská autonomní území
země Afrického rohu	Filipíny
Západní Afrika	Zimbabwe
Pákistán	Thajsko

Zdroj: vlastní analýza

Tabulka č. 14 - Finanční pomoc na projekty v roce 2011

Česká republika – humanitární pomoc 2011	
Finanční pomoc na projekty humanitární pomoci	
Demokratická republika Kongo	Srí Lanka
Etiopie	Haiti
Barma	Pákistán

Zdroj: vlastní analýza

V březnu 2011 se ČR zapojila do řešení humanitární krize v Japonsku, které bylo zasaženo silným zemětřesením a vlnou tsunami. Na základě žádosti Japonska o pomoc v souvislosti s následky této katastrofy a požadavku EU-MIC byl do Japonska vyslán koordinační expert plk. Ing. Vladimír Vlček, Ph.D., který tam působil jako velitel koordinačního a vyhodnocovacího týmu EU-MIC. Tým v postižené oblasti analyzoval požadavky postižené země a koordinoval materiální HP EU.

4.6 Ostatní složky IZS - Nevládní neziskové organizace⁽³⁵⁾

4.6.1 ADRA - humanitární pomoc

Mezinárodní humanitární organizace ADRA působí ve více než 120 zemích světa. Realizuje desítky humanitárních i rozvojových projektů.

Ukončené humanitární projekty:

Tabulka č. 15 - Humanitární projekt BARMA/Myanmar

BARMA /Myanmar - Pomoc po cyklonu Nargis	
Základní informace	Hlavní město: Naypyidaw Rozloha: 676 578 km ² Počet obyvatel: 53 999 804 Jazyk: barmština Náboženství: buddhismus 89%, křesťanství 4%, islám 4%
Potřeba realizace projektu	Cyklon Nargis zasáhl Barmu v roce 2008. Usmrtil přes 134 tisíc lidí a přibližně 2,5 mil. lidí připravil o střechu nad hlavou. Cyklon zdevastoval zdroje obživy většiny Barmánců.
První fáze pomoci	V první fázi ADRA působila ve městě Labutta, kde se uchýlilo téměř 120 tisíc lidí bez přístřeší. ADRA poskytla: - potraviny (rýži, olej na vaření, luštěniny, jodizovanou sůl), - plachty pro zbudování dočasných příbytků, základní kuchyňské potřeby (talíře, lžice, hrnky, nádoby na vaření rýže) Tato fáze pomoci byla financována z veřejné sbírky v ČR.
Druhá fáze pomoci	ADRA ve spolupráci s organizací World Emergency Relief ADRA distribuovala: - léky (antibiotika, analgetika, vitamíny), - zdravotnický materiál. V této fázi se ADRA zaměřila na oblast Pyinsalu - nejvíce zdevastovaná oblast. Organizace zajišťovala distribuci moskytiér

	a zdravotnického materiálu, a to z důvodu zvýšeného výskytu komárů po katastrofě. Tato distribuce byla v rámci samostatného projektu financována z větší části Ministerstvem zahraničních věcí ČR.
Třetí fáze pomoci	Organizace zajišťovala pro obyvatelstvo: <ul style="list-style-type: none"> - nezávadnou vodu, - psychosociální tým pracovníků ADRA pomáhal a pořádal kampaně proti genderově orientovanému násilí.
Spolupráce	ADRA při koordinaci veškerých aktivit se stavbou přístřešků, školení a technické podpory spolupracovala s: <ul style="list-style-type: none"> - Programem OSN pro lidská sídla, - Vedením Ubytovacího sdružení v Barmě/Myanmaru, - Agenturou pro technickou spolupráci a rozvoj, - Norskou radou pro uprchlíky.
Ukončení projektu	Projekt byl ukončen v roce 2011.

Zdroj: vlastní analýza

V současné době probíhají níže uvedené humanitární projekty:

Tabulka č. 16 - Probíhající humanitární projekt Africký roh

Africký roh	
Základní informace	Státy regionu: Džibutsko, Etiopie, Eritrea, Keňa, Somálsko, Uganda Rozloha: 2,000,000 km ² Počet obyvatel: přibližně 100 milionů Náboženství: křesťanství, islám, animismus
Aktuální stav a potřeba realizace projektu	Nejsušší region od roku 1951. V regionu v důsledku kritického sucha a světového růstu cen potravin se zvyšuje míra podvýživy obyvatelstva. Více než 10 milionů lidí potřebuje pomoc, z toho

	téměř polovina jsou děti. V některých oblastech Somálska byl vyhlášen stav hladomoru.
Realizace projektu	Mezinárodní organizace ADRA realizuje projekty v následujících oblastech: <ul style="list-style-type: none"> - Somálsko, - Keňa, - Etiopie, - Uganda
Cíl projektu	Cílem projektu je: <ul style="list-style-type: none"> - boj s podvýživou, - zajištění zdrojů pitné vody, - zabránění migrace obyvatelstva, která by mohla ještě více destabilizovat celý region.
Poskytnutá pomoc	V Somálsku: <ul style="list-style-type: none"> - budování nebo opravy studní, - budování latrín, - plánovaná distribuce nepotravinové pomoci (příkrývky, moskytiéry, nádoby na vodu, tablety na ošetření vody). V Etiopii: <ul style="list-style-type: none"> - zajištění krmiva pro dobytek, - zajištění veterinární asistence. V Keni: <ul style="list-style-type: none"> - zajištění přidělů potravin pro 800 domácností, - distribuce pitné vody. V Ugandě: <ul style="list-style-type: none"> - zajištění potravin a pitné vody.
Finanční prostředky	Česká pobočka ADRY podporuje tyto projekty a z pohotovostního fondu bylo uvolněno pro této účely 5 000 euro.

Zdroj: vlastní analýza

Tabulka č. 17 - Probíhající humanitární projekt Japonsko

Japonsko	
Základní informace	<p>Hlavní město: Tokio</p> <p>Rozloha: 377 915 km²</p> <p>Počet obyvatel: 126 475 664</p> <p>Náboženství: buddhismus 71,4%, šintoismus 83,9% (součet převyšuje 100%, protože mnoho obyvatel se hlásí k oběma náboženstvím)</p>
Potřeba realizace projektu	<p>V březnu 2011 zasáhlo severovýchodní pobřeží Japonska zemětřesení o síle 9,0 stupně Richterovy škály. Zemětřesení vyvolalo obrovské vlny Tsunami, která způsobily havárii jaderné elektrárny Fukušima. Tato katastrofa byla označena za nejzávažnější japonskou krizí za posledních 65 let od konce druhé světové války.</p>
Cíl projektu	<p>Cílem projektu je kromě zajištění základních potřeb a živobytí i podpora místních komunit z důvodu zvýšení jejich odolnosti proti možným dalším katastrofám.</p>
Poskytnutá pomoc	<p>Organizace ihned po zemětřesení začala distribuovat v postižených oblastech Fukušima a Miyagi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vodu, - jídlo, - hygienické potřeby. <p>Ve městě Yamamoto poskytuje teplá jídla pracovníkům Úřadu sociálních služeb.</p> <p>Dále distribuuje jídlo i další materiální pomoc (pleny, jednorázové ručníky, čisticí prostředky) do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - center pro seniory, - středisek pro mentálně hendikepované (v oblasti Miyagi) - dalším postiženým obyvatelům (ve městě Kesennuma). <p>Dále poskytuje zázemí místním dobrovolníkům, pracujícím</p>

v terénu, a to především s přípravou a distribucí jídla.

V neposlední řadě ADRA opatřuje přesídleným rodinám:

- potřebný nábytek,
- vysavače,
- kuchyňské potřeby,
- příkrývky,
- elektrické ohřívače,
- další potřebný materiál a zařízení.

Organizace plánuje materiálně zabezpečit více než 3 000 přesídlených domácností.

Zdroj: vlastní analýza

Tabulka č. 18 - Probíhající humanitární projekt Pákistán

Pákistán	
Základní informace	Hlavní město: Islámábád Rozloha: 796 095 km ² Počet obyvatel: 287 343 000 Náboženství: islám 95%
Potřeba realizace projektu	V červenci 2010 zasáhly Pákistán povodně a zasáhly asi pětinu území celého státu. Celkem bylo povodní zasaženo kolem 20 milionů lidí.
Cíl a realizace projektu	Cílem projektu je obnovení komunitní zdravotní péče v postižené oblasti. Projekt začal v dubnu 2011 a bude realizován nejméně jeden rok.
Poskytnutá pomoc	<ul style="list-style-type: none">- Obnova řady základních zdravotnických zařízení- Distribuce potřebného vybavení a léků- Školení dobrovolníků- Mediální propagace- Osvěta v oblasti hygienických návyků a prevence nemocí

Zdroj: vlastní analýza

4.6.2 ADRA - Projekty rozvojové spolupráce

Ukončené projekty rozvojové spolupráce:

Tabulka č. 19 - Ukončený projekt rozvojové spolupráce Angola

Angola	
Základní informace	Hlavní město: Luanda Rozloha: 1 246 700 km ² Počet obyvatel: 13 338 541 Náboženství: křesťanství 53%, animismus 47%
Potřeba realizace projektu	V roce 2002 byla ukončena třicetiletá občanská válka. V důsledku tohoto ozbrojeného konfliktu zničená infrastruktura, nedostatečné fungování zemědělství.
Cíl a realizace projektu	V roce 2011 byly ukončeny dlouholeté rozvojové projekty. Cílem projektů bylo vybudování odborných zemědělských kapacit, podpora vzdělávání ve správných zemědělských technikách a institucionální zajištění zemědělského vzdělávání.
Podpůrné programy	V roce 2009 - začal program podporou střední zemědělské školy v Catabole. Studentům byly nabídnuty dva studijní obory: 1. Obecné zemědělství 2. Živočišná výroba Ve spolupráci s místními vznikly: školní osnovy, sylaby, učební materiály. Dále v rámci školy vznikla odborná laboratoř, knihovna, počítačová učebna, demonstrační farma, drůbežárna a zpracovatelské centrum. Mimo jiné v areálu školy byla postavena ubytovna. V roce 2010 - byl program rozšířen o projekt podpory vládního Institutu rozvoje zemědělství. Institut působí jako poradenské centrum pro místní farmáře, školí je a poskytuje odborné konzultace.

Zdroj: vlastní analýza

Probíhající projekty:

Tabulka č. 20 - Probíhající projekt rozvojové spolupráce Bangladěš

Bangladěš	
Základní informace	Hlavní město: Dháka Rozloha: 143 998 km ² Počet obyvatel: 158 570 535 Náboženství: islám 89%, hinduismus 10%, ostatní 1%
Potřeba realizace projektu	Každoročně tuto oblast postihují záplavy, které zasáhnou až 80% celkové rozlohy. Teplé tropické podnebí doprovází časté tajfuny. Kolem 50% obyvatelstva je negramotných. Obyvatelům Bangladěše chybí vzdělání a kvalifikace.
Cíl a realizace projektu	Podpora adresného vzdělávání, podpora škol, elektrifikace škol, zabezpečení dostatečné kvalifikace učitelů
Program BangBaby	Je rozdělen na dva typy projektů: 1. typ projektu „Adresná podpora vzdělávání“ Projekt umožňuje podporu konkrétních dětí a studentů (od počátku programu BangBaby prošlo projektem 2 800 dětí, které sponzorovalo přibližně 1 400 dárců. 2. typ projektu „Podpora slumových škol“ Projekt zakládá a spravuje školy v nejchudších čtvrtích hlavního města. V současnosti je z tohoto projektu podporováno 10 škol se 700 dětí. Z finančních prostředků jsou hrazeny školní pomůcky, platy učitelů apod.
Podpůrné projekty	Vedle hlavního zaměření na vzdělávání je program BangBaby zaměřen i na několik podpůrných projektů, které souvisí se zdravím dětí, s okolím kde studují, nebo s kvalifikací učitelů. Rekonstrukční projekt - výstavba čističky vody na internátní školy KMMS. Čistička má zajistit nezávadnou vodu pro 1 000 studentů a zaměstnanců školy.

	<p>Projekt „Elektrifikace vesnických škol v Bangladéši“ zajišťuje elektrifikaci několika vesnických škol v oblastech Bangladéše za pomoci využití solární energie. Do projektu je zapojeno 5 škol.</p> <p>Školení učitelů - v rámci programu BangBaby probíhá ve čtrnáctidenních cyklech školení učitelů za účelem zvyšování jejich kvalifikace a zlepšování výuky. V roce 2011 se školení účastnilo přes 110 učitelů.</p>
--	--

Zdroj: vlastní analýza

Tabulka č. 21 - Probíhající projekt rozvojové spolupráce Etiopie

Etiopie	
Základní informace	<p>Hlavní město: Addis Abeba</p> <p>Rozloha: 1 104 300 km²</p> <p>Počet obyvatel: 90 873 739</p> <p>Náboženství: etiopská ortodoxní církev (44%), islám (34%), protestanské církve (19%)</p>
Potřeba realizace projektu	<p>Problematická oblast, týkající se zdravotnictví, výskyt infekčních chorob, vysoká úmrtnost kojenců a matek při porodu</p>
Cíl a realizace projektu	<p>Zlepšení dostupnosti a kvality zdravotní péče. Podpora rozvoje nemocnice Halaba - Kulito.</p>
Projekt	<p>První fáze projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zajištění nejnutnějšího vybavení pro nemocnice, důraz je kladen na péči o matku a dítě, - dostavba ubytovacího zařízení pro kvalifikované odborníky, - provádění školení pro zaměstnance nemocnice, - zkvalitnění personálu

Zdroj: vlastní analýza

Tabulka č. 22 - Probíhající projekt rozvojové spolupráce Haiti

Haiti	
Základní informace	<p>Hlavní město: Port-au-Prince</p> <p>Rozloha: 27 750 km²</p> <p>Počet obyvatel: 8 308 504</p> <p>Náboženství: římská katolická 80%, protestanti 16%, ateisté 1%, jiné 3%</p>
Potřeba realizace projektu	<p>Ekonomická situace v této oblasti je v katastrofálním stavu. Haiti je nejhudší zemí na severní polokouli. Tato oblast je vystavena přírodním katastrofám.</p>
Cíl a realizace projektu	<p>Zajištění základních životních podmínek obyvatelstvu postiženému přírodními katastrofami.</p>
Projekty	<p>1. Humanitární pomoc po zemětřesení v roce 2010</p> <p>V první fázi byla poskytnuta urgentní pomoc obyvatelům uprchlického tábora Carrefouru a v okolí města Léogane. Prioritou bylo zajištění potravin, stanů, balíčků pro domácnost obsahující léky, zásobník na vodu, hrnec na vaření, lžíce, talíře, hrnky, matrace, balíčky s náradím apod. V táborech byly instalovány latríny, prádelny, umývárny. Byly vybudovány dvě mobilní kliniky pro zdravotní péči.</p> <p>2. Zlepšení bydlení</p> <p>ADRA poskytla provizorní přístřešky, postavila celkem 1 500 dřevěných obydlí.</p> <p>3. Rozvojová zemědělská pomoc</p> <p>Zemědělství v této oblasti je hlavní obživou místního obyvatelstva. Byla zajištěna okamžitá distribuce náhradního osení, aby zajistila hrozící se hladomor. Humanitární projekt pomoci přešel v dlouhodobou rozvojovou podporu. Dále bylo zajištění školení používané metodiky tzv. Farmer Field Schools.</p>

	Do budoucna se plánuje i podpora chovu hospodářských zvířat.
--	--

Zdroj: vlastní analýza

Tabulka č. 23 - Probíhající projekt rozvojové spolupráce Keňa

Keňa	
Základní informace	Hlavní město: Nairobi Rozloha: 582 646 km ² Počet obyvatel: 36 913 721 Náboženství: protestantismus 45%, římský katolicismus, islám
Potřeba realizace projektu	Nejhůře dostupná zdravotní péče, zvýšený výskyt malárie, nakaženo virem HIV kolem 15% obyvatelstva. Nejchudší a nejohroženější oblast v zemi.
Cíl a realizace projektu	Plány na projekty vznikly v roce 2005 na základě monitorovací cesty na této oblasti. Cílem těchto projektů byla podpora vzdělávání a zřízení zdravotního střediska ve městě Itibu.
Projekty	<p>1. Projekt rekonstrukce školy v Itibu</p> <p>Zástupci ADRY a ředitel školy v Itibu podepsali v roce 2011 smlouvu o podpoře vzdělávání školy Nyamwanchania PAG v Itibu, kterou navštěvujem kolem 650 dětí.</p> <p>Projekt počítá:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se stavebními úpravami školních budov, - s vybavením tříd učebními pomůckami, - dětem a personálu školy bude zajištěna pravidelná preventivní lékařská péče, a to zaměřená hlavně na choroby kůže, - preventivní půlroční stomatologické prohlídky, - kurzy zaměřené na osvětu, ale i informační kurzy pro studenty. <p>Tento projekt se mohl uskutečnit na základě finanční podpory Bankovního institutu Vysoké školy v Praze. Z těchto finančních prostředků je zabezpečována rekonstrukce budov, ale i zkvalitnění</p>

	<p>výuky.</p> <p>2. Projekt Rekonstrukce zdravotnického střediska a porodnice ve vesnici Itibo</p> <p>Zdravotnické středisko slouží pro více než 200 tisíc lidí. Středisko je ve špatném stavu, bez zajištění léky, zdravotnickými nástroji, materiálem a nástroji.</p> <p>V roce 2006 byla nejdříve zrekonstruována zdravotní ambulance. Provoz této ambulance je v současné době plně soběstačný. Byla zřízená laboratoř a malý operační sál včetně ubytovacího zařízení pro personál.</p> <p>V roce 2007 byla otevřena porodnice s porodním sálem, sociálním zázemím, místnosti pro příjem pacientek, prádelnou. Později bylo toto středisko rozšířeno o zubní ambulanci.</p> <p>V roce 2010 byla postavena nová budova, která zahrnuje lůžkové oddělení s operačním sálem, lůžka s intenzivní péčí a lůžka pro izolaci infekčních chorob.</p> <p>Středisko spolupracuje od roku 2008 s Lékařskou fakultou Univerzity Karlovy.</p>
--	---

Zdroj: vlastní analýza

Tabulka č. 24 - Probíhající projekt rozvojové spolupráce Moldavsko

Moldavsko	
Základní informace	<p>Hlavní město: Kišiněv</p> <p>Rozloha: 33 843 km²</p> <p>Počet obyvatel: 3 395 600</p> <p>Náboženství: pravoslaví</p>
Potřeba realizace projektu	<p>Tato země prochází ekonomickými a sociálními změnami, které sebou nesou řadu negativních následků, jako je migrace za prací do zahraničí, čímž se zvyšuje počet dětí, o které se nemá kdo starat.</p>

Cíl a realizace projektu	Cílem projektů je zabezpečit vzdělávání a najít dětem ztracené rodinné vazby, připravit je na budoucí život.
Projekty	<p>1. Projekt inkluzivního vzdělávání</p> <p>ADRA zahájila v roce 2010 projekt inkluzivního vzdělávání, který je zaměřen žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Těmito žáky jsou invalidní děti nebo děti se sníženou schopností integrace. Na základě tohoto projektu vznikla inkluzivní škola pro zdravé i postižené žáky.</p> <p>Projekt počítá:</p> <ul style="list-style-type: none"> - s prací na úpravách osnov, - se zaměstnáváním specializovaných učitelů, - dalšího personálu, např. fyzioterapeutů, <p>Dále tento projekt zajišťuje přestavbu budovy pro postižené studenty. Celý projekt vychází z Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním pojištěním.</p> <p>2. Projekt Street Children – integrační program Centra pro děti z ulice ve Vadul lui Voda</p> <p>Projekt začal před 10 lety. Bylo založeno Centrum pro děti z ulice ve městě Vadul lui Voda. Centrum slouží jako útočiště asi 30-ti dětí po dobu jednoho roku. Během této doby s dětmi pracuje skupina specialistů. Cílovou skupinou kromě dětí jsou i dospělí občané s potřebou se profesně vzdělávat. Pro zaměstnance jsou zabezpečeny kurzy a semináře.</p> <p>Po dobu tří let se podařilo díky tomuto projektu vrátit integrovat zpět do svých původních rodin, či adoptivních rodin kolem 25% dětí. Důležitou funkcí tohoto projektu je zvyšování kapacit speciálních pedagogů a sociálních pracovníků.</p>

Zdroj: vlastní analýza

Tabulka č. 25 - Probíhající projekt rozvojové spolupráce Mongolsko

Mongolsko	
Základní informace	<p>Hlavní město: Ulánbatár</p> <p>Rozloha: 1 564 116 km²</p> <p>Počet obyvatel: 3 133 318</p> <p>Náboženství: buddhismus 50%, křesťanství 6%, islám 4%, bez vyznání 40%</p>
Potřeba realizace projektu	<p>V posledních letech venkovské oblasti této země odolávají značným problémům, a to hlavně trpí nedostatkem základních životních potřeb což je voda a potraviny. V zimním období vzhledem ke krutým klimatickým podmínkám dochází k velkému úbytku dobytka, který je jedinou obživou domácností v této oblasti.</p>
Cíl a realizace projektu	<p>Cílem projektů je potravinová pomoc v období zimy, pomoc v oblasti zemědělství.</p>
Projekty	<p>1. Projekt potravinová pomoc v období kruté zimy</p> <p>V roce 2010 Mongolsko postihla krutá zima, což mělo za následek uhynutí téměř 10 milionů kusů dobytka. O jedinou obživu přišlo mnoho rodin, čímž se zvýšila možnost výskytu hladomoru.</p> <p>ADRA se zaměřila na distribuci potravinových balíčků, které byly pořizovány z prostředků MZV ČR. Balíček obsahoval:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 75 kg mouky, - 3 l rostlinného oleje, - 1 kg cukru, - 1 kg jodizované soli, - 2 kg černého čaje. <p>Dále ADRA distribuovala balíčky pro kojící a těhotné ženy, které se skládaly s vitamínů a ovocných šťáv v dávce na tři měsíce.</p> <p>Pomoc byla zaměřena také na podporu zdravotnických zařízení</p>

v provincii. Do těchto zařízení byl dodáván zdravotnický materiál a ve spolupráci s místními samosprávami byl dopravován také zdravotnický personál a potřebné léky přímo k pacientům.

2. Projekt zemědělská pomoc – zlepšení rostlinné produkce v provincii Dornogobi.

V průběhu tří let bylo cílem projektu zajistit dlouhodobé snížení chudoby v této provincii, a to prostřednictvím podpory zemědělské produkce. Obyvatelé byli zvyklí si zabezpečovat obživu převážně pastevnictvím. V důsledku klimatických změn projekt počítal se založením komunitních zahrad. K novému způsobu obživy projekt zabezpečil lidem teoretická i praktická školení, které byly zaměřené na zemědělské techniky a půjčky základních vstupních zdrojů.

V komunitních zahradách v současné době si obyvatelé pěstují potraviny, které jim zabezpečují obživu a využívají výhradně přírodních hnojiv. Voda na zavlažování je čerpána z hlubokých vrtů.

Dalším cílem tohoto projektu je za pomoci přírodních materiálů s vysokou schopností akumulovat teplo vytvářet nízkonákladové skleníky, vytápěné slunečnou energií.

Zdroj: vlastní analýza

Tabulka č. 26 - Probíhající projekt rozvojové spolupráce Srí Lanka

Srí Lanka	
Základní informace	<p>Hlavní město: Colombo</p> <p>Rozloha: 65 610 km²</p> <p>Počet obyvatel: 21 284 000</p> <p>Náboženství: buddhismus 70%, křesťanství 6%, islám 8%, hinduismus 7%</p>
Potřeba realizace projektu	<p>Přívalová vlna, která postihla tuto oblast v roce 2004, zanechala za sebou velkou zkázu, mnoho mrtvých a zraněných, lidí bez střechy nad hlavou. Proces obnovy nebyl do současné doby obnoven.</p>
Cíl a realizace projektu	<p>Cílem projektů je zlepšení životních podmínek, zkvalitnění zdravotní péče, vzdělávání, zabezpečení bydlení a vodních zdrojů a zkvalitnění životních podmínek pro sirotky a seniory zasažené válečným konfliktem.</p>
Projekty	<p>1. Projekt zlepšení životní úrovně, příjmu domácnosti, kvality zdraví a vzdělávání</p> <p>Menšinu v multietnickém státu tvoří Tamilové, kteří byli dováženi z Indie jako pracovní síla. Během získávání nezávislosti Tamilové si znepřátelili většinovou skupinu obyvatelstva Srí Lanky Sinhálce, čímž docházelo k utlačování této minority. Vzhledem k negramotnosti, nízkému sociálnímu postavení, špatným hygienickým podmínkám byli Tamilové nuceni přijmout status podřízenosti.</p> <p>Cílovou skupinou tohoto projektu jsou Tamilové, kteří žijí v okrese Nuwara-Eliya. Hlavním cílem předmětného projektu je zlepšení:</p> <ul style="list-style-type: none"> - životní úrovně, - zdravotní situace, - příjmu,

	<ul style="list-style-type: none"> - vzdělávání, - postavení ve společnosti, - prosazení vlastních práv. <p>2. Projekt Bydlení a vodní zdroje pro obyvatele Tangale</p> <p>Cílem tohoto projektu je podpora obnovy a rozvoje úrovně obou obyvatel v Tangale, tj. rodin postižených vlnou tsunami a rodin s nízkými příjmy.</p> <p>Toho lze dosáhnout:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavbou nových domů pro rodiny bez vyhovujícího náhradního bydlení, - nahrazením provizorních kuchyňských koutů hygienicky vyhovujícím vybavením, - zajištěním kvalitní a pravidelné dodávky pitné vody, - vybudováním suchých záchodů v původních vesnicích, - znovuoobnovením vodních nádrží vhodných pro rybolov. <p>V roce 2010 byl do projektu vnesen nový komponent, a to zvyšování povědomí mládeže o zdravém způsobu života.</p> <p>3. Projekt lepší životní podmínky pro sirotky a seniory zasažené válečným konfliktem</p> <p>Během válečného konfliktu, který trval bezmála 25 let, bylo nuceno opustit své domovy více než 280 000 lidí. Z těchto lidí se stali tzv. vnitřní uprchlíci. Cílem tohoto projektu bylo zmírnit následky válečného konfliktu a snaha o co největší pomoc společenským skupinám, které byly donuceny k přesídlení, a to sirotci a staří lidé. V rámci projektu probíhalo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zajištění dodávek pitné vody a zlepšení hygienických podmínek, - organizace společenských a volnočasových aktivit, které přispívají je zmírnění traumat z přesídlení.
--	---

Zdroj: vlastní analýza

Tabulka č. 27 - Probíhající projekt rozvojové spolupráce Thajsko

Thajsko	
Základní informace	Hlavní město: Bangkok Rozloha: 513 120 km ² Počet obyvatel: 66 720 000 Náboženství: buddhismus 940%, islám 5%
Potřeba realizace projektu	Již od roku 1984 prchají uprchlíci z Barmy do Thajska, čímž dochází k masivní migraci. V uprchlických táborech v současné době žije kolem 150 000 uprchlíků. Thajská vláda těmto uprchlíkům nedovoluje výdělečnou činnost, nepodporuje jejich vzdělávání, čímž se tato komunita stává závislá na pomoci.
Cíl a realizace projektu	Cílem tohoto projektu je zajištění ekonomické samostatnosti uprchlických komunit a příprava na integraci do thajské společnosti.
Projekt	Tento projekt zabezpečuje profesní školení obyvatelům sedmi uprchlických táborů, které se nachází na thajsko-barmských hranicích v okresech: - Ratchaburi, - Kanchanaburi, - Tak a Mae Hong Son Celkem je nabízeno 14 různých profesních kurzů v celkové době trvání od jednoho do šesti měsíců. Ukončení kurzu by mělo zabezpečit účastníkům zapojení se v budoucnu do místního podnikání, a to jak přímo v uprchlickém táboře nebo mimo něj. Projekt je realizován od roku 2010 do roku 2013.

Zdroj: vlastní analýza

5. DISKUZE

ČR jako jedna z prvních transformujících zemí ze střední a východní Evropy obnovila svůj vládní program na obnovu zahraniční pomoci, zapojila se do mezinárodní rozvojové spolupráce a vyrovnala se poměrně rychle s rolí tzv. nastupující dárcovské země. Přijala řadu zásadních opatření, která směřovala k jednotnému a efektivnímu systému zahraniční rozvojové spolupráce. K tomuto se i formálně zavázala v září roku 2000 podpisem deklarace tisíciletí, jež byla přijata 189 členskými státy: „*Vynaložíme maximální úsilí na to, abychom osvobodili všechny muže, ženy i děti z drtivých a ponižujících podmínek extrémní chudoby, kterým je v současnosti vystavena více než miliarda lidí. Jsme odhodláni každému poskytnout právo na rozvoj a osvobodit celý lidský rod od nedostatku*“.⁽³³⁾

Jak potvrzují i výsledky kvalitativního výzkumu ČR je v posledních letech dárcovskou zemí, která vzhledem k využití specifických zkušeností přispívá nemalou mírou k odstranění chudoby a plnění Rozvojových cílů chudoby. I naše země si uvědomuje svoji příináležitost k rozvinuté části světa. Jako členský stát EU projevuje svoji solidaritu s lidmi pocházejících z chudých, málo rozvinutých zemí a samozřejmě cítí svůj díl zodpovědnosti na řešení globálních problémů, které souvisejí značnou mírou s chudobou. ČR se již před vstupem do Evropské unie aktivně zapojovala k různým formám rozvojových cílů. Ve vztahu k EU pak ČR prošla významným vývojem. V roce 2005 se ČR zasazovala o snížení závazků k potírání chudoby a připustila pouze „snahu o dosažení“ relativního objemu ZRS ve výši 0,17 % hrubého národního důchodu v roce 2010, resp. 0,33 % v roce 2015.

Koncepční dokumenty ZRS ČR dosud neposkytly jasnou profilaci MDGs, ani nevznikla rámcová strategie, která by rozvojové cíle rozpracovala. Deklarovaný záměr snižovat chudobu a realita ZRS ČR byly navíc často odlišné. Až v roce 2010 schválila vláda koncepci ZRS ČR na období 2010 – 2017. Koncepce nově upravuje teritoriální i sektorové priority ZRS ČR a reflektuje mezinárodní závazky i aktuální výzvy v oblasti rozvojové spolupráce.

V době vstupu naší republiky do EU je patrný její podíl na rozvojových aktivitách v oblastech „třetího světa“. Uvědomění si odpovědnosti ČR jako člena EU na těchto aktivitách je definováno ve zprávě uvádějící zásady rozvojové spolupráce po vstupu ČR do EU z března 2004, ve které je uvedeno:

„Česká republika jako člen Evropské unie a mezinárodního společenství demokraticky a ekonomicky vyspělých zemí uznává princip solidarity mezi lidmi a mezi státy navzájem a přijímá svůj díl odpovědnosti při řešení globálních problémů. Jedním z výrazů tohoto postoje je zahraniční rozvojová spolupráce, která je integrální součástí české zahraniční politiky.“⁽³⁰⁾

Je důležité mít na mysli zdokonalování pomoci odstraňování chudoby, které je celosvětovým problémem, prostřednictvím rozvojové spolupráce, a to zejména cestou udržitelného socioekonomického rozvoje.

V zajištění efektivnosti rozvojové spolupráce se lze ztotožnit s názorem Alexandra Vondry, tehdejšího ministra zahraničních věcí ČR, který v projevu na 61. Valném shromáždění OSN dne 27.9.2006 v New Yorku uvedl, že: *„Rozvojová spolupráce je efektivnější, pokud může počítat se stabilními a předvídatelnými okolnostmi, vládou práva, demokratickou strukturou, úspěšným bojem s korupcí a respektem k lidským právům. Nemyslím tím ovšem, že by tyto kvality byly samospasné, ale je třeba je podporovat.“⁽³⁰⁾*

V obecně diskutované problematice efektivnosti rozvojové spolupráce lze souhlasit s názorem, že: *„Dokud budeme uvažovat o rozvojové pomoci ... pouze v dimenzích toho, kolik vynakládáme prostředků a na které projekty a nebudeme do toho zahrnovat to, jakými ... jinými resortními kroky a resortními politikami de facto poškozujeme tyto země, kterým se potom o dva rohy dále snažíme pomoci, tak naše pomoc nebude efektivní.“⁽³⁰⁾*

Dle mého názoru je problematika mezinárodní pomoci v zájmu nejen odborníků, ale i laické veřejnosti, a to v souvislosti s ekonomickou krizí ve světě, znepokojivou bezpečnostní situací a populačním růstem. Malou mírou jsou prezentovány skutečné výsledky a dopady poskytované mezinárodní pomoci, která se v mezinárodním měřítku děje na dvou úrovních, a to humanitární pomoc, což je okamžitá pomoc lidem, kteří byli

zasaženy mimořádnou událostí a ocitli se v nouzi a rozvojovou spolupráci, která se dá nazvat jako preventivní pomoc a má dlouhodobější charakter. V dnešní době je kolem 80% populace pocházející z rozvojových zemí, která se potýká se závažnými problémy, a jsou závislí na poskytnutí pomoci od vyspělejších zemí. Tuto skutečnost dokresluje ve své zprávě Analytické centrum Glopolis, která se týká oblasti potravinové bezpečnosti a v které se uvádí, že z celkového počtu 1,2 miliardy lidí žijících v podmínkách extrémní chudoby, což znamená, že hospodaří s rozpočtem nižším než 1USD na den, jich žije 66 % v zemědělských oblastech rozvojových zemí.

Poskytnutí jednotlivých druhů pomoci přineslo mnoho úspěchů, ale i nedostatků a selhání. Z dostupné literatury byla mezinárodní pomoc kritizována z hlediska nefunkčnosti či neefektivnosti. Je nutné hledat nová řešení, eliminovat chyby a odbourat předsudky, a to z důvodu zajištění poskytnutí kvalitnější pomoci. Kritika výsledků pomoci nekoresponduje s jasně vytyčenými cíli ZRS, které jsou uvedeny např. v komentáři MO ČR k návrhu zákona o ZRS a HP, kde se konstatuje, že *„je velmi důležité, abychom ty prostředky, které alokujeme na zahraniční rozvojovou pomoc, byly vynakládány efektivně“*⁽³⁰⁾

Skutečnost efektivního vynakládání prostředků k poskytování rozvojové pomoci by mělo být jednou z prioritních oblastí ZRS.

Chyby a nedostatky, které se nejčastěji objevují, lze specifikovat jako chybný přístup a myšlení osob zabývajících se řešením mimořádných událostí. Myslím si, že místo zaměření se na velké utopické plány, by bylo nutné svoji pozornost zaměřit na méně rozsáhle specializované programy. V některých misích poskytování pomoci dochází k neschopnosti zajištění přísunu pomoci až k postiženým, chybí zpětná vazba od potřebných. Jedním z řešení by dle mého názoru mohla být úprava dosavadních strategií, přijetí nových opatření takovým způsobem, aby došlo k efektivní realizaci prostřednictvím nejen velké oficiální agentury, ale i kteréhokoli člověka, který může přispět byť i zdánlivou maličkostí. Je nutné reflektovat jednotlivé principy mezinárodní pomoci jako je humanita, solidarita, spravedlnost, odpovědnost apod.

Všichni jsme více či méně zodpovědní za správná či nesprávná rozhodnutí a řešení problémů, které jsou naší civilizací vyvolávané. I když dělíme svět na bohaté a chudé je důležité si uvědomit, že svět, ve kterém žijeme, je jen jeden. Důležitost této skutečnosti byla komentována na Valném shromáždění OSN vyjádřením: „*Zatímco dochází k neustálému zvětšování rozdílů, budme se jisti, že všichni žijeme v jednom, stále intenzivněji propojeném světě.*“⁽³⁰⁾

Na základě osobních pohovorů se zastupiteli jednotlivých základních složek IZS ČR, dále se zastupiteli ostatních složek IZS ČR, a to zejména pracovníky neziskových organizací a výsledků kvalitativního výzkumu jsem došel k názoru, že při řešení mimořádných událostí nejen u nás, ale především v zahraničí, má každá z těchto složek svou nezastupitelnou roli.

Je důležité brát v potaz každodenní práci profesionálních záchranářů a jejich nasazování vlastních životů při řešení mimořádných událostí. Samozřejmě jsou za svoji práci placeni, ovšem většina z těchto lidí dává své práci i něco navíc, nad rámec svých služebních povinností. Tato práce se stává pro zainteresované posláním.

Neméně důležitá je práce všech lidí ve státní správě, na Krajských úřadech, kteří se snaží o co největší podporu složek IZS ČR jak základních tak i ostatních. Je třeba hledat nepřetržitě zkvalitňování vzájemné spolupráce, komunikace při řešení mimořádných událostí a s tím související poskytování humanitární a záchranářské pomoci oblastem a lidem, které postihla mimořádná událost. Zkvalitňovat vybavení těchto složek takovým způsobem, aby to odpovídalo současné moderní úrovni.

Myslím si, že je potřeba více a více se zaměřit na společné taktické cvičení, které by měly být zaměřené na zlepšení akceschopnosti nabízené pomoci, součinnosti složek IZS ČR a státní správy. Při těchto společných cvičení by měli být vytvářeny takové modelové situace, které by se nejvíce přibližovaly k možným rizikům mimořádných událostí.

Jednotlivé základní složky IZS ČR, to je vlastně profesionální a rychlá záchrana života, zdraví a majetku. Z podstaty svého poslání se nemohou základní složky dlouhodobě věnovat oblastem, které jsou zasaženy mimořádnou událostí. Z tohoto důvodu tady

dostávají prostor ostatní složky IZS, a to zejména neziskové organizace. Tyto organizace mohou do své pomoci zahrnout i osoby, které nejsou přímo zasažené, místní komunity a taky plánovat svou podporu bez ohledu na čas.

Lze konstatovat, že průběh kvalitní spolupráce při poskytování záchranné a humanitární pomoci mezi jednotlivými složkami IZS ČR a státní správou je determinován několika faktory, a to zejména vybudováním partnerských vztahů, podporou odvahy k novým zkušenostem, dále pak rozšiřováním okruhů spolupráce, které nejsou nastaveny, a to nejen v ČR, ale i v zahraničí.

Při vzniku rozsáhlých mimořádných událostí a krizových situací se zvyšuje míra solidarity s postiženými a především neziskové organizace se snaží nemalou mírou pomoci. Jedná se hlavně o finanční, materiální a humanitární pomoc. Stává se, že chybí kvalitnější informace, kam je zapotřebí určitý druh pomoci směřovat. Velmi obdivuji a vážím si lidí v neziskových organizacích, kteří vykonávají tuto činnost po skončení svých pracovních povinností a tuto práci berou jako poslání. Tyto organizace se neustále snaží získávat finanční nebo materiální prostředky pro svoji činnost od státu, sponzorů. Nicméně aby poskytnutá pomoc byla dostatečně kvalitní, je nutné mít ve svých řadách dostatek schopných lidí nejen v managementu, ale i v místě poskytování pomoci. V naší republice je mnoho neziskových organizací, ovšem jen některé dokážou udržet svoji činnost jak v tuzemsku, tak i v zahraničí. Vyskytují se organizace, které své postavení zneužívají k vlastnímu obohacení, ovšem procento takovýchto organizací není vysoké.

Podstatným problémem u nestátních neziskových organizací je časový limit, do kterého jsou schopné poskytnout požadovanou pomoc. V některých případech se jedná řádově o několik hodin, což je relevantní problém.

Dobrovolníci pracující v neziskových organizacích by neměli na svoji ochotu dobrovolně pomáhat doplácet, a z tohoto důvodu by bylo možná na místě se zamyslet, zda by někteří pracovníci těchto organizací jako např. psychosociální týmy, či záchranná družstva ČČK a jiní, mohli uplatňovat výhody, jako někteří příslušníci základních složek IZS ČR, jako je např. náhradní volno atd.

Osoby pracující v těchto organizacích poskytují svoji pomoc ve specifických oblastech a z tohoto důvodu je nutné tyto osoby neustále vzdělávat, jasně vymezovat jejich pozici. Z tohoto důvodu je nutné, aby státní orgány spolu se složkami IZS ČR uskutečňovaly odborné semináře, školení a taktická cvičení.

Myslím si, že je důležité se zaměřit na legislativní změny, které by vymezily větší využití neziskových organizací při řešení mimořádných událostí. Je důležité se zaměřit na financování, vzájemnou komunikaci a v neposlední řadě také na zkvalitnění spolupráce. Toto tvrzení je v souladu s trendem změn v oblasti činnosti NNO. Tato problematika byla diskutována na konferenci Asociace NNO, kde byl touto Asociací definován názor, že: *„Musíme se umět domluvit na tom, co jako nevládní neziskové organizace chceme a potřebujeme změnit v legislativě a v systému financování našich služeb a činností. To je předpokladem pro to, abychom mohli úspěšně plnit své poslání ve společnosti“*⁽⁴⁶⁾

Pro větší část neziskových organizací je základ hospodaření státní rozpočet. To potvrzuje názor, že by se měl zkvalitnit ekonomický management těchto humanitárních organizací, a to i z důvodu využití čerpání finančních prostředků ze strukturálních zdrojů EU.

Z výsledků uvedených v této diplomové práci je patrné, že ČR každoročně vyčleňuje vyrovnaný finanční rozpočet na humanitární pomoc. Je důležité nadále neustále hledat nová řešení, která zkvalitní vzájemnou participaci základních a ostatních složek IZS při přípravě a řešení mimořádných událostí.

Každý den se setkáváme s různými druhy mimořádných událostí nejen u nás, ale i ve světě. Je zřejmé, že není v lidských silách tomu zabránit. Proto je nutné se neustále připravovat na různé druhy mimořádných událostí, a to z důvodu kvalitnějšího způsobu poskytování jakékoliv pomoci postiženým lidem. Činnost profesionálních příslušníků HZS ČR je zaměřena na záchranu života, zdraví a majetku jako i činnost Zdravotnické záchranné služby a činnost Policie ČR především na udržení veřejného pořádku. Při vzniku mimořádných událostí vzniká řada potřeb, fyzických, psychických, ale i duchovních, které

nemohou základní složky IZS naplnit, a z tohoto důvodu je nutné zapojení ostatních složek IZS, zejména neziskových organizací.

Při katastrofách různého charakteru jsou zdrojem materiální i finanční pomoci veřejné sbírky, které ovšem nemají velkou důvěru mezi našimi občany, a to z důvodu, že poskytnuté prostředky občanů se nedostanou na místo určení.

Na základě rozhovorů s pracovníky jak základních složek i ostatních složek je komunikace mezi těmito složkami hodnocena jako dostačující, ale nicméně je pořád co zdokonalovat. Dále je potřeba prohlubovat komunikaci mezi těmito složkami, což znamená i zkvalitnění poskytnuté pomoci obětem mimořádných událostí.

Na závěr diskuze bych chtěl podotknout, že ČR a její zahraniční politika týkající se poskytování humanitární pomoci do zahraničí a zapojování do mezinárodních záchranných operací je na vysoké úrovni, včetně kvality poskytování jednotlivých druhů pomoci.

6. ZÁVĚR

Cílem mé diplomové práce bylo zmapování poskytování humanitární pomoci do zahraničí a zapojení do mezinárodních záchranných operací základních a ostatních složek IZS ČR. Dále zjistit připravenost ČR při poskytování jednotlivých druhů humanitární pomoci a poukázat na případné nedostatky. Mé úsilí bylo zaměřeno na základní složku IZS ČR, která se nejvíce zúčastňuje zahraničních misí a participuje největší mírou na poskytování humanitární pomoci do zahraničí, kterou je HZS ČR a jeho odřady. Z ostatních složek IZS ČR byl výzkum zaměřen na jednu z nejvýznamnějších a největších neziskových nevládních organizací, a to Občanské sdružení ADRA ČR. Na základě provedeného kvalitativního výzkumu byl tento cíl splněn.

Je třeba kladně hodnotit skutečnost, že i v době ekonomické krize ČR uvolňuje značnou část finančních prostředků na poskytování humanitární pomoci do zahraničí a na participaci na mezinárodních záchranných operacích. Aby mohly svoji činnost vykonávat i neziskové organizace a zabezpečovat kvalitní pohotovost lidských a technických zdrojů je v dnešní době nepříliš vhodná ekonomická situace někdy hodně obtížný úkol.

Hypotéza, že „základní složky IZS ČR převážně participují na akutní humanitární pomoci a pouze okrajově při rozvojové pomoci“, se potvrdila.

Hypotéza, že „ostatní složky ČR se převážně věnují rozvojové pomoci“, se také potvrdila, i když z provedeného výzkumu je patrné, že jednotlivé ostatní složky IZS ČR participují na humanitární pomoci, ale převážně jejich úsilí je zaměřeno na projekty rozvojové spolupráce.

Závěrem bych chtěl podotknout, že tato diplomová práce by měla sloužit jako studijní materiál, kde jsou shrnuty podstatné a komplexní informace týkající se předmětné problematiky.

7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Czech Aid: *Odpověď na globální výzvy nového tisíciletí*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. 2002. 24 s.
2. Exnerová, V., *Globální problémy a rozvojová spolupráce. Témata, o která se lidé zajímají*. Praha: Člověk v tísni, společnost při ČT, o.p.s., 2005. 255 s. ISBN 80-86961-00-1.
3. Janota, H., Pacinda, Š., Výtvarová, J., Valášek, J., Siska, P. *Ochrana obyvatelstva*. Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR. 2005. 117 s.
4. KLUČKA, J. *Financovanie dôsledkov katastrof*. In: Zborník z 14. vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou Riešenie krízových situácií v špecifickom prostredí. 2. časť. Žilina: Žilinská univerzita v Žiline. 2009. s. 335. ISBN 978-80-554-0016-7.
5. Kolektiv autorů. *Člověk v tísni. Novinář, rozvojová spolupráce a humanitární pomoc: příručka rozvojového vzdělávání pro studenty mediálních oborů*. Praha: Člověk v tísni, společnost při ČT, o.p.s. 2007. 72 s. ISBN 978-80-86961-31-6.
6. Linhart, P.: *Některé otázky ochrany obyvatelstva*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta. 2006. 86 s. ISBN 80-7040-854-5.
7. MESSINA, R. *Dějiny charitativní činnosti*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří. 2005. 150 s. ISBN 80-7192-859-3.
8. Návorník, N., Volfová, A. *Společný svět příručka globálního rozvojového vzdělávání*. Praha: Člověk v tísni – společnost při ČT o.p.s., 2004. 325 s. ISBN 80-903510-0-x.
9. Navrátil, L.: *Ochrana obyvatelstva*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta. 2006. 57 s. ISBN 80-7040-794-8.
10. Procházka, Z.: *Humanitární pomoc v České republice*. Praha: MV – GŘ HZS ČR. 2006. 55 s. ISBN 80-86640-53-1.
11. Projekt Sphere: *Humanitární charta a Minimální standardy pro humanitární pomoc*. Praha: Sdružení Česká katolická charita. 2003. 235 s. ISBN 780-7178-865-1.

12. SAFAR, P.: *Careers in Anesthesiology : An Autobiographical Memoir*. Illionois : Wood Library - Museum of Anesthesiology. 2000.
13. Svoboda, P. *Úvod do evropského práva*. 4 vydání. Praha: C.H. Beck, 2011, 337 s., ISBN 978-80-7400-334-9.
14. Šenovský, M., Adamec, V., Hanuška, Z.: *Integrovaný záchranný systém*. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. 2005. 157 s. ISBN 80-86634-65-5.
15. Štorek, J., Albert, R.: *Humanitární jednotky Českého červeného kříže*, Praha: Úřad České červeného kříže. 2003. 32 s. ISBN 64-5684-325-4.
16. Valášek, J., Kovářík, F., a kolektiv autorů: *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích*. Modul C, Praha: MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. 2008. 104 s.. ISBN 978-80-86640-93-8.
17. Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., *o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva*
18. Usnesení vlády ČR č. 381/1999 *k výběru a pořízení humanitární pomoci vlády do zahraničí*
19. Usnesení vlády ČR č. 153/1995 - *Zásady pro poskytování zahraniční pomoci a jeho změny usnesením vlády ČR č. 342/1996*
20. Zákon č. 238/2000 Sb., *o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů
21. Zákon č. 239/2000 Sb., *o Integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů
22. Zákon č. 240/2000 Sb., *o krizovém řízení a o změně některých zákonů* (krizový zákon)
23. Zákon č. 273/2008 Sb., *o Policii České republiky*, ve znění pozdějších předpisů
24. Zákon č. 133/1985 Sb. *o požární ochraně*, ve znění pozdějších předpisů

25. Zákon č. 151/2010 Sb., *o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů*
26. Zákon č. 374/2001 Sb., *o zdravotnické záchranné službě*, ve znění pozdějších předpisů
27. *Armáda spásy o.p.s.* [online]. 2012. [cit. 2012-02-07].
Dostupný z WWW: <<http://www.armadaspasy.cz/co-delame>>
28. *Česká katolická charita.* [online]. 2012. [cit. 2012-02-07]. Dostupný z WWW:<<http://www.charita.cz/o-charite/adresar/?o=ceska-katolicka-charita>>
29. *Český červený kříž.* [online]. 2012. [cit. 2012-07-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.cckcb.cz>>
30. *Česko proti chudobě.* FoRS – České fórum pro rozvojovou spolupráci. [online]. 2012. [cit. 2012-02-03].
Dostupný z WWW:< http://www.fors.cz/user_files/aidwatch_2010.pdf>
31. *Humanitární a rozvojová pomoc.* Člověk v tísni, o.p.s. [online]. 2012. [cit. 2012-01-20]. Dostupný z WWW:<<http://www.clovekvtisni.cz/index2.php?id=114>>
32. *Chudoba a méně rozvinuté země světa.* [online]. 2012. [cit. 2012-05-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.dl.webcore.czu.cz/file/Nm1ROFVIVVV2dEk9>>
33. *Jak Česká republika snižuje globální chudobu.* GLOPOLIS, Analytické centrum. [online]. 2012. [cit. 2012-04-20]. Dostupný z WWW:<<http://glopolis.org/cs/clanky/jak-ceska-republika-snizuje-globalni-chudobu>>
34. *Kynologie v IZS.* USAR CZ. [online]. 2012. [cit. 2012-02-06]. Dostupný z WWW:<<http://www.usar.cz/webmagazine/subcategories.asp?idk=221>>
35. *Kdo jsme.* Sdružení ADRA. [online]. 2012. [cit. 2012-02-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.adra.cz/adra/kdo-jsme>>
36. *Maltežská pomoc o.p.s.* [online]. 2012. [cit. 2012-02-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.maltezskapomoc.cz/Maltezskapomoc/info/co-delame/projekty>>
37. *Národní základna humanitární pomoci.* Hasičský záchranný sbor. [online]. 2012. [cit. 2012-02-08]. Dostupný z WWW:<<http://www.hzscr.cz/clanek/narodni-zakladna-humanitarni-pomoci.aspx>>

38. *Národní základna humanitární pomoci*. Ministerstvo vnitra České republiky. [online]. 2012. [cit. 2012-02-08]. Dostupný z WWW:<<http://www.mvcr.cz/clanek/nova-narodni-zakladna-humanitarni-pomoci-zrychli-odezvu-pri-krizovych-udalostech.aspx>>
39. *O IZS*, Hasičský záchranný sbor České republiky. [online]. 2011. [cit. 2011-02-03]. Dostupný z WWW:<<http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranný-system.aspx>>
40. *OSN a NATO*. Arcibiskupské gymnázium v Křoměříži. [online]. 2012. [25.5.2012]. Dostupný z WWW:<http://www.agkm.cz/www.agkm.cz/soubory_ke_stazeni/projekty_mu/.../osn_a_nato.ppt>
41. *Principy udržitelného rozvoje území*. Vysoká škola regionálního rozvoje. [online]. 2012. [25.5.2012]. Dostupný z WWW:<http://www.vsrr.cz/reg/kestazeni/planovani/A12_PrincipyUdrzitelnehoRozvojeUzemi_20061206.pdf>
42. *Politické ideologie*. Základy sociologie. [online]. 2012. [cit. 2012-05-03]. Dostupný z WWW:<http://sociologie.topsid.com/index.php?war=politicke_ideologie>
43. *Rozvojová spolupráce a humanitární pomoc*. Ministerstvo zahraničních věcí. [online]. 2011.[cit.2011-01-25]. Dostupný z WWW:<http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/index.html>
44. *Rozvojové cíle tisíciletí*. Česká rozvojová agentura. [online]. 2012. [cit. 2012-02-03]. Dostupný z WWW:<<http://www.czda.cz/rozvojova-spoluprace/rozvojove-cile-tisicileti-.htm>>
45. *Světová finanční krize*. Lukáš Toman. [online]. 2012. [25.5.2012]. Dostupný z WWW:<<http://absolventi.gymcheb.cz/2009/lutoman/Oktava%20-%20SP%20VOS/uvod.html>>
46. *Vize a legislativa-základ pro rozvoj nestátního neziskového sektoru*. Asociace nestátních neziskových organizací v České republice. [online]. 2012. [cit. 2012-04-25]. Dostupný z WWW:<<http://www.asociaceno.cz/index.php/projekty-a-aktivity/ps-nno/59-vystupy-z-8-narodni-veoborove-konference-nno>>

47. *Vyhledávací a záchranný odřad*. USAR CZ. [online]. 2012. [cit. 2012-02-06].
Dostupný z WWW:< <http://www.usar.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk>>

8. KLÍČOVÁ SLOVA

Integrovaný záchranný systém

humanitární pomoc

rozvojová spolupráce

mimořádná událost

nezisková organizace

projekt

9. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AČR	Armáda České republiky
ADRA	Adventistická agentura pro pomoc a rozvoj
AS	Armáda spásy
CECIS	Monitorovací a informační systém pro případ mimořádných událostí
CERF	Ústřední fond OSN pro reakci na katastrofy
ČČK	Český červený kříž
ČKCH	Sdružení Česká katolická charita
ČR	Česká republika
ČRA	Česká rozvojová agentura
ČSČK	Československý červený kříž
DAC	Výbor pro rozvojovou pomoc
DEV	Rozvojové centrum
EADRCC	Euro-atlantické středisko pro koordinaci reakcí při katastrofách
ECHO	Úřad EU pro humanitární pomoc
EU	Evropská unie
EU-MIC	Monitorovací a informační středisko Evropské komise
FAO	Organizace spojených národů pro výživu a zemědělství
FCSS	Podpůrná sekce pro koordinaci v místě zásahu
GHD	Zásady Dobrého humanitárního dárcovství
GK	Generálních konzulát
GŠ AČR	Generální štáb armády České republiky
HIV/AIDS	Virus lidské imunitní nedostatečnosti / Syndrom získaného selhání imunity
HJ ČČK	Humanitární jednotky ČČK
HP	Humanitární pomoc
HZS	Hasičský záchranný sbor

ICPD	Akčního programu mezinárodní konference o populaci a rozvoji
IEG	Mezinárodní správa životního prostředí
ILO	Mezinárodní organizace práce
INSARAG	Mezinárodní poradní skupina pro vyhledávání a záchranu
IZS	Integrovaný záchranný systém
JPO	Jednotky požární ochrany
KS	Krizová situace
LEMA	Místní nouzová řídicí agentura
MIC	Monitorovací a informační středisko EU
MDGs	Rozvojové cíle tisíciletí
MO	Ministerstvo obrany
MP	Maltéžská pomoc
MU	Mimořádná událost
MV	Ministerstvo vnitra
MV–GŘ HZS ČR	Ministerstvo vnitra-Generální štáb Hasičského záchranného sboru České republiky
MZdr	Ministerstvo zdravotnictví
MZV	Ministerstvo zahraničí
NATO	Severoatlantická aliance
NZHP	Národní základna humanitární pomoci
NNO	Nestátní neziskové organizace
OCHA	Úřad OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
OSOCC	On-Site Operations Koordinační středisko
PČR	Policie České republiky
RS	Rozvojová spolupráce
SAR	Jednotka pro vyhledávací a záchrannou činnost

SITCEN MO	Situační centrum Ministerstva obrany
SM	Stálé mise
SSHR	Státní správa hmotných rezerv
UNDP	Rozvojový program OSN
UNEP	Program OSN pro životní prostředí
UNFPA	Fond OSN pro populaci a rozvoj
UN-HABITAT	Program OSN pro lidská sídla
UNHCR	Úřad vysokého komisaře pro uprchlíky
UNICEF	Dětský fond OSN
UNIDO	Organizace OSN pro průmyslový rozvoj
UNOCHA	Kanceláři OSN pro humanitární záležitosti
UNRWA	Agentura OSN pro pomoc palestinským uprchlíkům
UNV	Program OSN pro dobrovolníky
USAR	Vyhledávací a záchranný tým
USD	Americký dolar
ÚČČK	Úřad Českého červeného kříže
ÚKŠ	Ústřední krizový štáb
VPS	Všeobecná pokladní správa
WFP	Světový potravinový program
WHO	Světová zdravotnická organizace
ZRS	Zahraniční rozvojová spolupráce
ZÚ	Zastupitelský úřad
ZZS	Zdravotnická záchranná služba